

PAUKŠČIAI

norintiems stebėti ir pažinti

66

(2025/2)

Remeza

(Remiz pendulinus).

Buivydiškės, Vilniaus r.,

2025-04-13

© Darius Mizeikis

Lietuvos ornitologų draugijos leidinys apie paukščius, jų apsaugą, stebėjimus.

Leidžiamas nuo 2009 m. kartą per tris mėnesius.

Vyr. redaktorius

Vytautas JUSYS

Tel. +370 638 90619

urventragis@gmail.com

Redakcijos kolegija

Saulius KARALIUS

Mindaugas KIRSTUKAS

Dr. Julius MORKŪNAS

Ričardas PATAPAVIČIUS

Gediminas PETKUS

Liutauras RAUDONIKIS

Laimonas ŠNIAUKŠTA

Lietuvių kalbos redaktorė

Erika MERKYTĖ-

ŠVARCHIENĖ

Anglų kalbos redaktorius

Jos STRATFORD

Tiražas 1000 egz.

PAUKŠČIAI / BIRDS

The magazine of the Lithuanian Ornithological Society, about birds, bird observations and bird conservation. Published quarterly since 2009.

Editor in chief

Vytautas JUSYS

Žurnalas „Paukščiai“ siunčiamas visiems LOD nariams, jį galima užsiprenumeruoti visuose Lietuvos pašto skyriuose. Indeksas 5114.

Lietuvos ornitologų draugija (LOD) – tai nevyriausybinė organizacija, kuri rūpinasi Lietuvoje aptinkamų laukinių paukščių ir jų gyvenamosios aplinkos apsauga. Siekdamas šio tikslo, draugija vienija gamtai ir paukščiams neabejingus Lietuvos žmones, rūpinasi ekologiniu visuomenės švietimu, paukščių populiacijų tyrimu ir monitoringu bei visuomeniškai kontroliuoja aplinkos ir biologinės įvairovės apsaugą reglamentuojančių įstatymų leidimą ir vykdymą. Nuo 1994 m. draugija yra tarptautinės paukščių apsaugos organizacijos „BirdLife International“ asocijuota narė. Norėdami tapti LOD nariu ar tiesiog prisijungti prie paukščių apsaugą besirūpinančių bendraminčių, kreipkitės į LOD sekretoriatą adresu:

Lietuvos ornitologų draugija, Naugarduko g. 47-3, LT-03208 Vilnius.

Tel. / faks. +370 5 213 0498, el. p. lod@birdlife.lt; www.birdlife.lt.

VIRŠELIO PAUKŠTIS / Bird on the Front Cover

- 3 **V. Jusys, R. Patapavičius.** Remeza (*Remiz pendulinus*)
Penduline Tit

LOD žinios / LOD news

- 11 In memoriam: balandžio 24 d. netekome LOD garbės nario Algirdo Navasaičio
In Memoriam of Algirdas Navasaitis, Honorary Member of LOD, who passed away on 24 April
- 12 **Š. Noreikaitė, L. Šniaukšta.** 2025 m. kovo 29 d. vyko visuotinis Lietuvos ornitologų draugijos suvažiavimas
AGM of the Lithuanian Ornithological Society, 29 March 2025

PAUKŠČIŲ APSKAITOS / Bird census

- 15 **L. Šniaukšta.** Žiemojančių vandens apskaitų rezultatai Lietuvoje 2025 metais
Results of midwinter waterbirds counts in Lithuania in 2025

PAUKŠČIŲ TYRIMAI / Bird Research

- 23 **R. Patapavičius.** Lietuvoje žieduotas jūrinis erelis aptiktas Švedijoje
Discovery of first Lithuanian White-tailed Eagle in Sweden

ORNITOFAUNISTINIAI STEBĖJIMAI / Bird Observations

- 25 **A. Šimkus.** Ornitofaunistiniai stebėjimai Lietuvoje 2025 m. pavasarį
Bird Observations in Lithuania, Spring 2025
- 32 **A. Šimkus.** Lietuvos ornitofaunistinės komisijos 2024 m. veiklos apžvalga
Review of Activities of the Lithuanian Rarities Committee, 2024

PAUKŠČIŲ ŽIEDAVIMAS / Bird Ringing

- 35 **V. Jusys, V. Eigirdas.** Paukščių žiedavimas Ventės rago 2025 m. pavasarį
Bird Ringing at Ventės Ragas Ornithological Station, Spring 2025

ORNITOLOGO UŽRAŠAI / Ornithologists' notes

- 38 **G. Kukta.** Keturios dienos Dainavos krašte
Four Days in the Dainava Region

ĮVAIRENYBĖS / Various

- 42 **S. Karalius.** Europos Komisija uždegė žalią šviesą atnaujinant paprastųjų purpelių medžioklės sezoną
European Commission gives green light to resumption of Turtle Dove hunting season
- 43 **V. Žemaitienė.** Pilkoji varna baltomis kojomis
White-footed Hooded Crow
- 44 **S. Karalius.** Laplandinio gričiuo skrydžio pasaulio rekordas
Longest Flight Record of Bar-tailed Godwit
- 47 **R. Akstinas.** Įdomūs faktai apie ausuotąjį kragą
Interesting facts about Great Crested Grebe

Remeza (*Remiz pendulinus*)

Vytautas JUSYS, Ričardas PATAPAVIČIUS

Rūšies statusas

Perinti, migruojanti, praskrendanti, atsitiktinai žiemojanti rūšis.

Biometrija

Kūno masė ir matmenys: patinų ir patelių svoris 7,0–12,5 g, suglaustas sparnas 50–61 mm, uodegos ilgis 42–52 mm, pastaibis 14,3–17,5 mm, snapas iki kaukolės 10,1–12,5 mm (Demongin, 2016).

Paplitimas ir skaitlingumas

Remeza – labiau pietinio paplitimo paukštis, gyvena visoje Europoje iki pietinės Skandinavijos (Danija ir Švedijos pietinis pakraštys), Rusijos taigos zonos, tačiau reta Didžiojoje Britanijoje ir Skandinavijos šalyse, bet plačiai paplitusi Ukrainoje, Pietų Rusijoje, Azerbaidžane ir Kazachstane.

Ornitologas prancūzas Pascalis Migue'as, jau 20 metų tyrinėjantis remezas, nustatė, kad per pastaruosius penkerius metus per migraciją Prancūzijoje su-

gaunamų šios rūšies paukščių skaičius sumažėjo apie 20 %, todėl 2024 m. pasiūlė įkurti neformalų remezų tyrimo Europoje tinklą, į kurį įsitraukė dauguma Europos valstybių. Baigiant ruošti šį straipsnį kaip tik

Remezų paplitimo arealas. Šviesiai žalia spalva – perėjimo sritis, tamsiai žalia – sėkli, šviesiai mėlyna – praskrenda, tamsiai mėlyna – žiemoja © wikimedia.org

Remeza, patinas. Arnionių žuv. tvenk., Molėtų r., 2009-05-03 © Vytautas Jusys

Remeza, patelė. Linkaičių tvenk., Joniškio r., 2010-05-21 © Rimantas Stankūnas

Remeza, pirmametis paukštis. Ventės ragas, 2007-08-18 © Vytautas Jusys

buvo gauta šio tinklo parengta pirmoji detali paukščių populiacijų skaitlingumo kitimo Europoje analizė. Konstatuojama, kad pastaraisiais metais stebimas ženklus šių paukščių populiacijų skaitlingumo mažėjimas Italijoje, Prancūzijoje ir Švedijoje, ne toks žen-

klus mažėjimas fiksuojamas Čekijoje, Lenkijoje, Vokietijoje, o Estijoje, Latvijoje, Lietuvoje ir Suomijoje jaučiamas nežymus jų populiacijos gausėjimas.

Pirmą stebėjimo faktą mūsų šalyje nurodo T. Zubavičius – 1939-12-08 Žuvinte jis matė 3 paukščius. Pokario metais pavienių lizdų rasta Žuvinto paežerėse, o 1972 m. aptikta 10 lizdų (Nedzinskas, 1973). Tuo tarpu ankstesnėse mūsų šalies ornitologinėse suvestinėse nurodoma, kad pirmą kartą kaip nauja rūšis Lietuvai remeza aptikta Ventės rage 1952-09-24 (R. Kazlauskas).

Simanėliškų durpyne, Vilkaviškio r., pirmą kartą matytos 1961 metais. Rastas ir jų lizdas. 1968 m. šiame durpyne perėjo jau 6 poros (Ribikauskas, 1971). Ventės rage pirmos 6 remezos sugautos tik 1975 m., o nuo 1982 m. jų į gaudykles pakliūva kasmet, daugiausia liepos–rugpjūčio mėn. Anksčiausiai sugauta 2012-04-07, vėliausiai – 2013-10-11. Skaičius atskirais metais labai svyruoja – daugiausia sugauta 1989 m. (491 paukštis), 1986 m. (404) ir 2014 m. (273), mažiausiai – 1982 m. (12 paukščių), 2011 m. (13) ir 2008 m. (20).

Šiuo metu tinkamose rūšiai buveinėse remezos paplitusios visoje šalyje, tačiau dažnesnės Nemuno del-

toje ir pietinėje šalies dalyje. Tai nuo XX a. vidurio mūsų krašte plintanti rūšis, kurios perinčios populiacijos augimas stebimas ir XXI a.

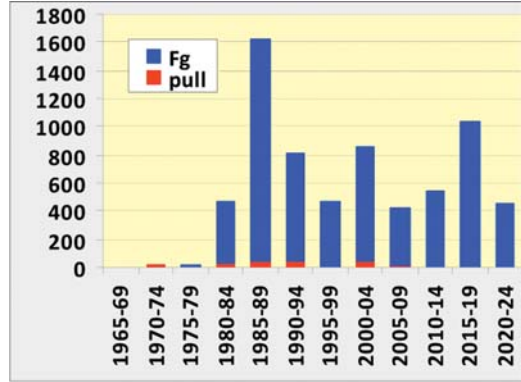
Remiantis „Lietuvos perinčių paukščių atlaso“ duomenimis, 1995–1999 m. rėmos perėjo arba jų perėjimas tikėtinas 151 (22,5 %) 10 x 10 km atlaso kvadratų. Jų skaitlingumas XX a. pab. buvo vertinamas 1000–1500 porų (Kurlavičius, Raudonikis, 2001). XXI a. pradžioje šalyje perinčių porų skaitlingumas didėjo ir 2008–2012 m. buvo įvertintas 2000–3000 porų, o 2013–2018 m. – 1500–2000 porų (VSTT, LOD).

Lietuvoje rėmos dažniau stebimos balandį–rugsėį. Mūsų šalyje žinomi tik du žiemojimo atvejai: 1959-12-08 trys paukščiai stebėti Žuvinto ež. nendrynuose (T. Zubavičius) ir keturios rėmos 2014-12-21 aptiktos Kėdainių pakraštyje (B. Belchev).

Žiedavimas ir migracija

Rėmos priskiriamos tiems paukščiams, apie kurių migracijas (terminus, migruojančių individų gausą, pokyčius skirtingais laikotarpiais ir kt.) spręsti galima vien tik pagal jų sugavimo žieduoti duomenis. Surinkti bent kiek detalesnių duomenų apie šių paukščių migracijas vizualinio stebėjimo metodu neįmanoma.

Remiantis turimais duomenimis, Lietuvoje iki 2024 m. pabaigos sužieduota 6712 rėmų, iš kurių tik 202 (3,0 %) dar neskraidantys jaunikliai (po 2007 m. nesužieduotas nė vienas neskraidantis jauniklis). Daugiausia šių paukščių sužieduota Ventės rago ornitologinėje stotyje – 6152 (91,7 %). Žinomi 156 Lietuvoje žieduotų individų 166 aptikimų po žiedavimo atvejai. Jie aptikti Austrijoje (2 / 2, atitinamai, aptikimai / individai), Čekijoje (10 / 10), Is-

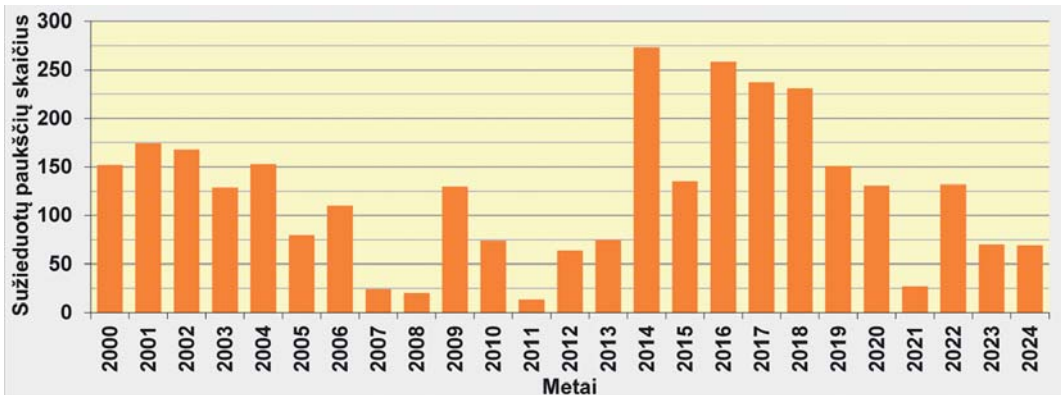

1 pav. Lietuvoje 5 metų laikotarpiais sužieduotų rėmų skaičius (n = 6712, raudona spalva – dar neskraidantys jaunikliai, mėlyna spalva – užaugę, gebantys laisvai skristi paukščiai)

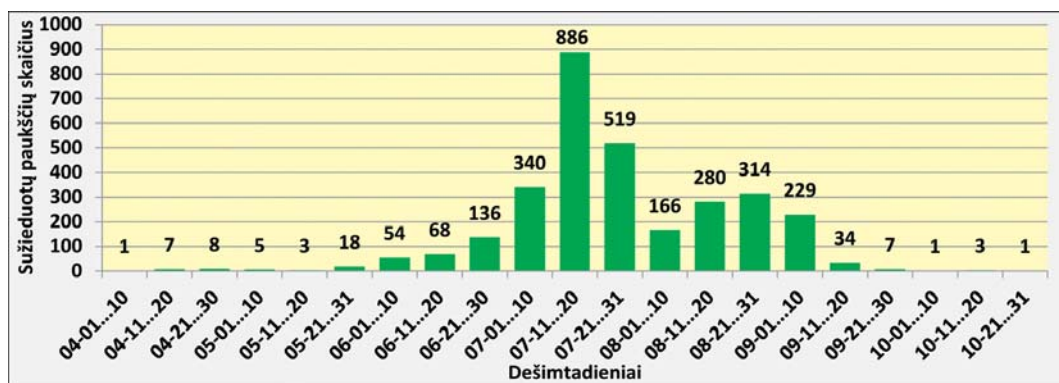

1929–2024 m. Lietuvoje sužieduota 6712 rėmų

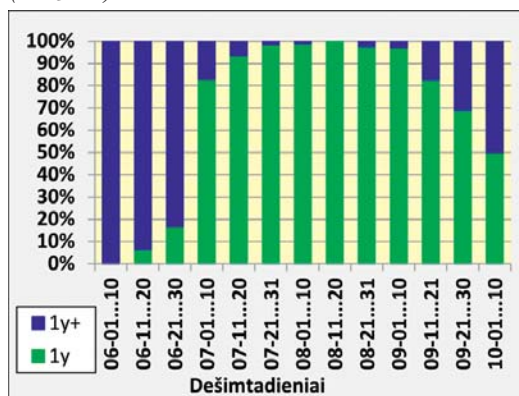
panijoje (3 / 3), Italijoje (48 / 44), Latvijoje (7 / 7), Lenkijoje (10 / 10), Lietuvoje (13 / 13), Prancūzijoje (48 / 43), Rusijoje (Kaliningrado sr., 6 / 6), Slovakijoje (3 / 3), Slovėnijoje (8 / 7), Šveicarijoje (1), Veng-

2 pav. Ventės rago ornitologinėje stotyje kasmet 2000–2024 m. laikotarpiu sužieduotų rėmų skaičius (n = 3080)

3 pav. Ventės rago ornitologinėje stotyje 2000–2024 m. laikotarpiu atskirais dešimtadieniais sužieduotų remezų skaičius ($n = 3080$)

4 pav. Lietuvoje dešimtadieniais sužieduotų pirmamečių (1y, žalia spalva) ir vyresnių (1y+, mėlyna spalva) paukščių skaičiaus ($n = 2964$) santykis procentais

rijoje (6 / 6) ir Vokietijoje (1 / 1). Taip pat žinomi 26 individų, žieduotų ne Lietuvoje, aptikimo atvejai Lietuvoje. Šie paukščiai buvo žieduoti dešimtyje Europos valstybių: Ispanijoje (2), Italijoje (7), Lenkijoje (1), Prancūzijoje (6), Rusijoje (Kaliningrado sr., 2), Serbijoje (1), Slovėnijoje (2), Švedijoje (1), Šveicarijoje (1) ir Vengrijoje (3). Išanalizavus visus turimus duomenis – tiek žiedavimo, tiek žieduotų individų aptikimo – išryškėja gana aiškus šių paukščių migracijos ir žiemaviečių vaizdas.

Remiantis turimais duomenimis, Lietuvoje pirmosios remezos, šeši dar neskraidantys jaunikliai, sužieduoti 1968-06-05 Vilkaviškio r., o pirmieji jau suaugę, trys individai – Ventės rage 1975 m. rugpjūčio ir rugsėjo mėn. Vėliau kiekvienais metais Lietuvoje sužieduotas bent vienas šios rūšies paukštis. Tai netiesiogiai patvirtina faktą, kad tuo laikotarpiu šie paukščiai Lietuvoje išplito ir jų ženkliai pagausėjo. Lietuvoje

per kiekvieną penkerių metų laikotarpį sužieduotų remezų skaičius ir jo kitimo dinamika parodyta 1 pav.

Tik Ventės rago ornitologinėje stotyje kiekvienais 2000–2024 m. laikotarpio metais sužieduotų šios rūšies paukščių skaičius parodytas 2 pav. Akivaizdu, kad atskirais metais šioje stotyje sugautų paukščių skaičius labai nevienodas. Jis kinta nuo 13 (2011 m.) iki 273 (2014 m.) individų. Teisybės dėlei reikia pasakyti, kad tai šiek tiek lėmė ne vien jų gausa, bet ir nevienodas paukščių gaudymo atskirais metais intensyvumas.

Tadas Ivanauskas knygoje „Lietuvos paukščiai“ (1964) rašo, kad „remezos žiemai neišskrenda į dausas, tačiau gana plačiai bastosi savo gyvenamajame krašte“. Bent jau Lietuvoje šis teiginys neatitinka tikrovės. Beje, panašiai („dalis Lietuvoje žiemoja“) teigiama ir gerokai vėliau (Logminas, 1991). Lietuvoje pavienės remezos lieka žiemoti labai retai – iki šiol žinomi tik du tokie atvejai (Jusys, Karlonas, 2022). Remiantis daugelyje Europos valstybių sukauptais šių paukščių žiedavimo ir aptikimo duomenimis, visiškai aišku, kad remezos yra sėslios tik jų paplitimo arealo pietinėje dalyje (Spina et al, 2022).

Anksčiausia remezos žiedavimo Lietuvoje data yra 1983-03-29 (vienas paukštis Ventės rage), o antra pagal ankstumą data – 2012 ir 2016 m. balandžio 7 d. (po vieną paukštį Ventės rage ir Kuršių nerijoje). Kiek intensyvesnė pavasarinė šių paukščių migracija pagal jų sugavimo duomenis Ventės rago ornitologinėje stotyje prasideda vėlai – tik gegužės mėn. trečiajame dešimtadienyje, o daugiausia jų sugauta birželio mėn. trečiajame dešimtadienyje. Sunkiai paaiškinamas toks gausus vyresnių nei pirmų kalendorinių metų amžiaus individų sugavimas birželio mėn. ir dar net liepos pirmajame ir antrajame dešimtadieniuose.

Vargu ar tai būtų galima vertinti besitęsiančia pavasarine migracija. Gal tai tik neperinčių individų vietinis intensyvus „judėjimas“ (3 pav.).

Pirmieji keturi skraidantys jaunikliai sugauti birželio 11 d., o birželio mėn. antrajame dešimtmadienį jau 16,7 % visų, pakliuvusių į gaudykles, buvo pirmamečiai. Per kiekvieną kitą dešimtadienį jauniklių procentas vis didėja, o rugpjūčio mėn. antrajame dešimtmadienį į gaudykles nepateko nė vienas ne pirmametis individas. Nuo rugpjūčio mėn. trečiojo dešimtmadienio vėl sugaunami vyresni nei pirmų kalendorinių metų paukščiai ir jų procentas kiekviename dešimtmadienį vis didėja iki 50 % spalio pirmajame dešimtmadienį (4 pav.). Realiai šiame dešimtmadienį jų migracija ir baigiasi, o vėliausia sugavimo data yra 2017-10-23 (po vieną paukštį taip pat Ventės rage ir Kuršių nerijoje).

Remiantis šių paukščių žiedavimo duomenimis ir jau žieduotų individų aptikimų duomenimis, galima teigti, kad liepos mėn. pirmamečiams paukščiams būdingos priešmigracinės klajonės (dviejų individų aptikimas Latvijoje 91 km atstumu nuo žiedavimo vietos). Aptikimas Lenkijoje liepos 17 d., praėjus 11 d. po žiedavimo, 187 km atstumu nuo žiedavimo vietos, gali būti įvardijamas ir kaip priešmigracinės klajonės, ir kaip migravimo link žiemavietės atvejis. Rugpjūčio mėn. Lenkijoje aptikti trys pirmamečiai, 158–565 km nuo žiedavimo vietos, bet dar trys ir Latvijoje, t. y. tikrai ne migracijos kryptimi, 91–237 km atstumu nuo žiedavimo vietos. Rugsėjo mėn. visi aptikimai tik migracijos kryptimis, 20–1499 km (vidurkis 670,5 km) atstumu nuo žiedavimo vietos. Jie aptikti Rusijoje (Kaliningrado sr., 1), Lenkijoje (3), Čekijoje (2), Vengrijoje (1), Austrijoje (2), Prancūzijoje (1). Daugiausia aptikimų spalio mėn. – net 74. Lapkričio mėn. jų sumažėja iki 16, o gruodžio mėn. – iki 4. Sausio mėn. neužfiksuota nė vieno aptikimo. Toks ženklus aptikimų skaičiaus sumažėjimas nuo lapkričio mėn. aiškintinas tuo, kad tą mėnesį daugumos rūslių paukščių rudeninė migracija Europoje jau eina į pabaigą ar net būna pasibaigusi ir daugelis paukščių žieduotojų jau baigia intensyvių paukščių gaudymą ir jų žiedavimą. Tai patvirtina ir ne Lietuvoje žieduotų, bet čia aptiktų remezų žiedavimo duomenys – iš jų spalio mėn. buvo sužieduoti 8, lapkričio mėn. – 5, gruodžio mėn. – 1, sausio mėn. – nė vieno. Vėliau aptikimų pradeda nežymiai daugėti: vasario mėn. 2 aptikimai, kovo mėn. – 4, balandžio mėn. – 6.

5 pav. Lietuvoje žieduotų remezų aptikimų spalio–vasario mėn. už Lietuvos ribų vietos (žalios žymos) ir Lietuvoje aptiktų spalio–vasario mėn. ne Lietuvoje žieduotų individų žiedavimo vietos (raudonos žymos). Kai kurios žymos reiškia daugiau nei vieno individo (nuo 1 iki 4) aptikimo ar žiedavimo vietą. Baltos A ir B žymos reiškia, atitinkamai, 11 ir 5 individų aptikimą toje vietoje.

Remiantis šiais duomenimis, susidaro vaizdas, kad pirmamečiai paukščiai rudeninę migraciją pradeda kiek anksčiau nei vyresni jų gentainiai. Daugiausia jų žiemoja Pietryčių Prancūzijoje Ronos upės žemupio regione (ir gerokai mažiau Pietvakarių Prancūzijoje, ties Atlando vandenyno Biskajos įlanka), Italijoje Po upės žemupio slėnyje ir ypač šios upės deltos suformuotoje saloje (*Isola della Donzella*), Slovėnijoje ir – gal ne taip gausiai – Čekijoje, Slovakijoje bei Vengrijoje. Nedaug jų nuskrenda ir iki Ispanijos (5 pav.). Dauguma į žiemavietes nuskrenda jau spalio mėn. Spalio ir lapkričio mėn. aptiktų individų atstumo nuo žiedavimo vietų atstumas skiriasi nežymiai (atitinkamai, 1440 ir 1483 km) ir yra paklaidos ribose.

Detalus pavasarinės migracijos vaizdas (terminai) neįmanomas dėl duomenų šiuo laikotarpiu stygiaus. Žinoma tik 10 jų aptikimo kovo–balandžio mėn. atvejų Italijoje (4 aptikimai), Čekijoje (2), Lenkijoje, Prancūzijoje, Slovakijoje ir Vengrijoje (po 1), atstumas nuo žiedavimo vietos 181–1558 (vidurkis 1 045) km. Tai taip pat neprieštarauja išvadai, kad į Lietuvą jos paskrenda gana vėlai.

Didžiausias atstumas tarp žiedavimo ir aptikimo vietų yra 2251 km, paukštis aptiktas 41°14' š. pl., 32' r. ilg. Ispanijoje. Toliausi aptikimai pagal pasaulio šalis tokie: šiaurėje ir rytuose 57°16' š. pl., 23°6'30" r. ilg. Latvijoje; pietuose 41°14' š. pl., 31' r. ilg. Ispanijoje; vakaruose 43°48'49" š. pl., 1°23'41" v. ilg. Prancūzijoje. Migracijos kryptis pietvakarių (177–235°, vidurkis 216°).

Remezės dažniausiai apsigyvena įvairių vandens telkinių pakrantėse, apaugusiose beržais, gluosniais, juodalksniais. Poškų karjerai, Klaipėdos r., 2025-04-24 © Vytautas Jusys

*Remeza renka lizdai medžiaga, 2016-04-23
© Dalia Račkauskaitė*

Remezės, kaip ir dauguma smulkiųjų žvirblinių paukščių, nėra ilgaamžės. Žinomas ilgiausias jų amžius yra 7 m. ir 3 mėn. (<https://eurring.org>). Lietuvoje žieduoto paukščio ilgiausias amžius yra 4 m. 1 mėn., bet jis buvo aptiktas gyvas, kiek ilgai dar išgyveno po aptikimo, niekas nežino. Per pirmus po žiedavimo metus aptikta 120 individų, per antrus – 24, per trečius – 9, per ketvirtus ir penktus – po 1. Iš visų Lietuvoje žieduotų individų tik 4 aptikti negyvi. Dar 5 sugauti Italijoje ir Prancūzijoje, bet jų likimas nežinomas (tikėtina, nugalabyti paukščių medžiotojų). Visi 147 likusieji buvo sugauti ir vėl paleisti paukščių žieduotojų.

Veisimosi aplinka ir biologija

Į perėjimo vietas, priklausomai nuo pavasario eigos, perskrenda balandžio–gegužės mėn. Remezės apsigyvena medžiais, krūmais, nendrėmis, švendrais ir kitais augalais apaugusiuose upių, seklių, užpelkėjusių ežerų, žuvininkystės tvenkinių, karjerų, durpynų, upių senvagių pakrantėse ar salose. Kartais pasitaiko rasti lizdų ir toliau nuo vandens telkinių.

Dažniausiai apsigyvena pavienėmis poromis, o kartais viena nuo kitos poros lizdus susisuka per keliasdešimt metrų. Lizdai lapuočiuose medžiuose ir krūmuose. Iš mūsų stebėtų (n-54) lizdų daugiausia buvo ap-

Lizdo sukimo pradžia, 2025-04-18
© Egidijus Briedis

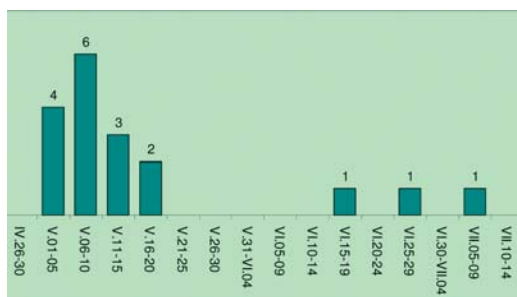
Remeza, patinas prie baigto sukto lizdo. Kalvių karjero tvenk., 2020-05-22 © Vytautas Jusys

tikti beržuose – 28, kiek mažiau gluosniuose – 14, juodalksniuose – 7. Po du lizdus rasta blindėse ir uosialapiuose klevuose ir vienas lizdas – vinkšnoje (V. Jusys, n-43; Ribikauskas, 1967, n-3; R. Medionis, n-4; M. Mačiulis, n-2; J. Janušauskas n-2). Kiti stebėtojai nurodo, kad lizdų būna ir karkluose, ievose bei guobose (Paltanavičius, 1991). Lizdai (n-51) 1,7–12 m, vidutiniškai – 4,1 m aukštyje. Didžioji dalis (88 %) – 2–5 m aukštyje. Pats lizdas visada būna pačiame nusvirusios plonos šakos gale. Lizdai vietą parenka patinas ir pradeda jį pinti. Nuolat cypčioja. Atskridus patelei paukščiai lizdą baigia sukti per 2–3 savaites. Lizdas pinamas iš įvairių augalų plaušų, švendrų, gluosnių, karklų, tuopų pūkų. Lizdas gana sudėtingas ir dailus – iššęsto rutulio formos su įlindimo rankove arba be jos. Labai retai pasitaiko dvigubų lizdų su dviem rankovėmis. Lizdų matmenys (n-5): aukštis 13,5–16,7 cm, plotis 9,5–14,0 cm, landos skersmuo 2,3–3,8 cm (R. Mečionis, M. Mačiulis, V. Jusys). Lizdo sienelių storis 1,5–2,0 cm. Neretai kitais metais paukščiai lizdą pasidaro tame pačiame medyje, o naujam lizdai sukti naudoja ir senojo lizdo medžiagą. Gūžtoje taip pat daug švelnių pūkų, kuriais, kai palieka lizdą, patelė uždengia kiaušinius.

Į lizdus kiaušinius pradeda dėti jau gegužės mėn. pradžioje. Anksčiausiai sudėtas kiaušinis rastas 1991-

Remezės kiaušiniai lizde. Poškų karjerai, Klaipėdos r., 2022-05-17 © Vytautas Jusys

Remezų pirmojo kiaušinio sudėjimo datų (n-18) pasiskirstymas penkiadieniais (V. Jusys, n-13; R. Mečionis, n-3; M. Mačiulis, n-2)

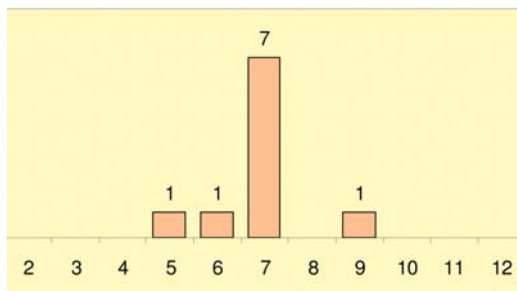

Neseniai lizdą palikę remezos jaunikliai. Nemuno delta, 2011-07-31 © Simonas Minkevičius

Dvigubas remezos lizdas © Valdas Augustinas

05-01 Nemuno deltoje. Kasdien deda po kiaušinį. Pilnoje dėtyje dažniausiai būna 7, rečiau 5–6 ar 8–9 kiaušiniai. Vidutinis dėties dydis (n-10) – 6,9 kiaušinio, jų lukštas baltas. Kiaušinių matmenys (n-81): 16,7 x 10,5 (15,2–17,95 x 9,7–11,0) mm (V. Jusys, n-37; M. Mačiulis, n-28; R. Mečionis, n-16). Kiaušinio svoris

Remezų dėties dydis (n-10) (V. Jusys, n-6; R. Mečionis, n-2; M. Mačiulis, n-2)

1,0–1,2 g. Peri tik patelė ir tai trunka 12–15 dienų. Jauniklius maitina ir prižiūri abu poros nariai. Jaunikliai lizdus apleidžia būdami 18–20 d. amžiaus, tačiau dar kurį laiką sugrįžta į jį nakvoti. Dalis porų per sezoną išveda dvi vadas.

Mityba

Minta įvairiais smulkiais vabzdžiais, kirminais, vorais. Lesa nendrių, švendrų ir kt. augalų smulkias sėklas.

Literatūra

Demongin L. 2016. *Identification Guide to Birds in the Hand*. 392 p.

Ivanauskas T. 1964. *Lietuvos paukščiai*. III knyga.

Jusys V., Karlonas M. 2022. *Lietuvoje žiemojantys paukščiai*.

Kurlavičius P., Raudonikis L. 2001. Lietuvos paukščių vietinių populiacijų gausa 1999–2001 metais. Lietuvos ornitofaunistinė komisija. *Ciconia*: 9, p. 92–97.

Logminas V. (Sud.) 1991. *Lietuvos fauna. Paukščiai 2*.

Nedzinskas V. 1973. Retas Žuvinto svečias. *Mūsų gamta*: 9, p. 33.

Paltanavičius S. 1991. Remeza. *Lietuvos fauna. Paukščiai 2*, p. 178–179.

Ribikauskas V. 1971. Simanėliškių durpyno remezos. *Mūsų gamta*: 7, p. 11–13.

Spina F.1, Baillie S. R.1, Bairlein F.1, Fiedler W. and Thorup K. (Eds.) 2022. *The Eurasian African Bird Migration Atlas*. Prieiga internete: <https://migrationatlas.org/EURING/CMS>. 1 Joint lead editors.

Prieiga internete: https://euring.org/files/documents/EURING_longevity_list_20230901.pdf

In memoriam: balandžio 24 d. netekome LOD garbės nario ALGIRDO NAVASAIČIO

Lietuvos ornitologų draugiją pasiekė skaudi žinia – šių metų balandžio 24 d. amžinybėn iškeliavo LOD garbės narys Algirdas Navasaitis. Reiškiame nuoširdžią užuojautą šeimai, artimiesiems ir kolegoms. Jo atminimas visuomet išliks mūsų širdyse.

Algirdas Navasaitis gimė Kaune 1932 m. balandžio 27 d., tarnautojų šeimoje. Baigęs Kaišiadorių vidurinę mokyklą, 1950 m. pradėjo studijuoti Lietuvos žemės ūkio akademijos Miškų fakultete. 1955 m. baigė Lietuvos žemės ūkio akademiją, kurioje dėstė 1955–2005 metais. 1963 m. Vilniaus valstybiniame universitete apgynė biologijos mokslų kandidato disertaciją (1993 m. nostrifikuotas gamtos mokslų daktaru) „Lietuvoje aptinkamų kikilių (*Fringilidae*) šeimos paukščių morfologinė ir ekologinė charakteristika ir jų reikšmė žemės bei miškų ūkiui“. 1965 m. jam buvo suteiktas docento vardas. 1967–1977 m. Algirdas Navasaitis dirbo Miškų katedros vedėju. Algirdas Navasaitis daugiau kaip 10 metų dėstė dendrologiją būsimiems miškų ūkio inžinieriams, o vėliau skaitė gamtosaugos kursą visiems Akademijos studentams, o miškų paukščių ir žvėrių biologiją su medžioklės pagrindais – būsimiems miškų ūkio inžinieriams.

Mokslinių tyrimų sritis – miškų paukščiai ir aplinkosauga. Algirdas Navasaitis skaitė pranešimus Lietuvos, Pabaltijo, TSRS ornitologiniuose kongresuose Talline, Maskvoje, Berlyne. Paskelbė apie 250 mokslinių ir mokslo populiarinimo straipsnių. Daugelio knygų autorius ir bendraautorius: „Lietuvos TSR flora“ (3 t., 1961; 4 t., 1971), „Dendrologija“ (1963, 1973), „Miškininkystė“ (1967, 1979), „Miško žvėrių ir paukščių biologija ir medžioklės ūkio pagrindai“ (1971), „Melioracija ir miškininkystė“ (1974), „Tadas Ivanauskas“ (1976), „Lietuvos medžiai“ (1979), „Lietuvos miškų paukščiai“ (1983), „Lietuvos fauna. Paukščiai“ (1 d., 1990; 2 d., 1991), „Medžioklė“ (1998), „Akademikas Tadas Ivanauskas ir Obelynė“ (2002), „Miško žvėrys“ (2007) ir kt.

Algirdas Navasaitis Akademijoje daugiau kaip 20 metų vadovavo Gamtos apsaugos draugijai. Kartu su bendraautoriumi Petru Kurlavičiumi apdovanotas TSRS liaudies pasiekimų parodos gamtos mokslų paviljono bronzos medaliu už ornitologijos srities mokslinius darbus, taip pat bronzos medaliu už gam-

tosauginę veiklą. Algirdas Navasaitis apdovanotas Valstybinio gamtos apsaugos komiteto, Aukštojo ir spec. vidurinio mokslo, Miškų ūkio ir Miško pramonės ministerijų garbės raštais. Jis įrašytas į Lietuvos gamtos apsaugos draugijos garbės knygą.

Algirdas Navasaitis buvo Lietuvos ornitologų draugijos garbės narys.

2025 M. KOVO 29 D. VYKO VISUOTINIS LIETUVOS ORNITOLOGŲ DRAUGIJOS SUVAŽIAVIMAS

Šarūnė NOREIKAITE, Laimonas ŠNIAUKŠTA

Visuotinis LOD narių susirinkimas vyko kovo 29 d. Kintuose, turizmo komplekse „Mėlynasis karpis“, Šilutės r. Renginio metu aptarti Draugijos veiklos klausimai, pristatyti gamtosauuginiai projektai ir naujausi moksliniai tyrimai bei Draugijos iniciatyvos. Susirinkime dalyvavo 32 nariai, dar 38 nariai savo balsus pateikė internetu. Iš viso šiais metais iki susirinkimo buvo registruoti 249 LOD nariai.

Susirinkimą atidarė Draugijos direktorius Liutauras Raudonikis, kuris pristatė susirinkimo dienotvarkę, akcentavo susirinkimo svarbiausias dalis ir priminė, kad šių metų paukštis – raudonkojis tulikas. Išrinkus susirinkimo pirmininką ir sekretorių buvo patvirtinta balsavimo už pristatomas ataskaitas tvarka. Susirinkimo pirmoje dalyje buvo pristatyta ir tvirtinama 2024 m. Draugijos veiklos ir finansinė ataskaita, LOD kontrolės komisijos Draugijos finansinės ataskaitos įvertinimas, LOD valdybos ataskaita ir 2025 m. LOD veiklų kryptys. Balsavimo būdu buvo išrinkti LOD Valdybos ir Kontrolės komisijos nariai. Valdybos nariais tapo Mindaugas Ilčiukas, Povilas Ignatavičius, Kęstutis Jarmalavičius, Žydrūnas Preikša, Albertas Skirpstas, Laimonas Šniaukšta ir Vilma Žemaitienė. Kontrolės komisijoje dirbs Algis Butleris, Darius Mus-teikis ir Ramūnas Žydelis. Vėliau buvo diskutuojama dėl LOD logotipo atnaujinimo. Diskusiją vedė LOD darbuotoja Justina Karlonienė. Pateikti trys logotipo variantai ir informuota apie vizualinio identiteto kūri-

mą, prie kurio vertinimo ir tobulinimo pakviesti prisidėti ir LOD nariai.

Lietuvos ornitofaunistinės komisijos (LOFK) sekretorius Augustas Šimkus pristatė 2024 m. LOFK ataskaitą. Joje pristatytos 4 Lietuvai naujos praėjusiais metais aptiktos paukščių rūšys: stepinė pempė (atrado V. Eigirdas), sibirinė nuodėgulė (atrado L. Būčys), kuoduotasis danciasnapis (atrado S. Glemžienė) ir tam-susis grifas (identifikuotas GPS siųstuvu). Iš viso per metus buvo patvirtinti 36 retų paukščių stebėjimai, o daugiau nei po vieną LOFK anketą pateikę stebėtojai 2024 m. buvo Vytautas Eigirdas, Vytautas Jusys, Arūnas Čerkauskas ir Augustas Šimkus. Supažindinta ir su sisteminio sąrašo pakeitimais, su kuriais galima susipažinti ir LOD interneto svetainėje birdlife.lt. Vėliau L. Šniaukšta pristatė žiemojančių vandens paukščių apskaitos rezultatus, o LOD darbuotojas Gediminas Petkus – Kalėdinio paukščių maratono rezultatus (apie juos plačiau – žurnalo „Paukščiai“ 2025 m. Nr. 1). LOD narystės koordinatore Šarūnė Noreikaitė ap-

žvelgė 2024 m. savanoriškas veiklas ir padėjo aktyviausiems LOD savanoriams. Po pranešimo buvo diskutuojama dėl LOD nario mokesčio dydžio peržiūros, po kurios dalyviai vienbalsiai pritarė mokesčio keitimui.

Antrą susirinkimo dalyje vyko LOD garbės nario rinkimai. Buvo pasiūlyta Vytauto Jusio kandidatūra, atsižvelgiant į jo indėlį ir nuopelnus ornitologijai ir aplinkosaugai. Suskaičiavus susirinkime dalyvavusių narių ir elektroniniu būdu balsavusiųjų skaičius V. Jusys buvo išrinktas Lietuvos ornitologų draugijos garbės nariu. LOD dėkoja Vytautui už aktyvų dalyvavimą Draugijos veikloje, nuopelnus vykdant paukščių tyrimus, siekiant geresnės jų apsaugos ir neįkainojamą švietėjišką veiklą!

Toliau buvo pristatyti pranešimai aktualiomis gamtos apsaugos temomis. LR aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos politikos grupės vadovas Algirdas Klimavičius pranešimu „Gamtos apsaugos aktualijos ir iššūkiai“ atkreipė dėmesį, kad Lietuvoje gamtos apsaugos iniciatyvų įgyvendinimą sunkina riboti finansiniai ištekliai ir skirtingų interesų grupių požiūrių skirtumai į žaliajo kurso tikslus. VšĮ „Pelkių atkūrimo ir apsaugos fondas“ direktorius Nerijus Zableckis pristatė fondo veiklas ir jų rezultatus Lietuvoje bei užsienyje. Pranešime išryškinti pagrindiniai iššūkiai, tokie kaip skirtingas pelkių ir durpynų reglamentavimas bei žemės nuosavybės klausimai. LOD vyr. biologas-ekspertas

Vytautas Jusys išrinktas LOD garbės nariu
© Justina Kuliešė

Gintaras Riauba pristatė 2024 m. įprastų paukščių stebėsenos rezultatus, pabrėždamas, kad per pastaruosius 25 metus kaimo paukščių populiacija sumažėjo apie 50 %, o nuo 2025 m. šalyje pradėsima ir įprastų miško paukščių stebėseną. LOD valdybos pir-

Gediminas Petkus pristato aktyviausius Kalėdinio paukščių stebėjimo maratono dalyvius © Šarūnė Noreikaite

Mažosios žąsies identifikacijos mokymo dalyviai © Justina Kuliešė

mininkas L. Šniukšta pristatė žalvarnio apsaugos projektą, vykdomą kartu su Aplinkos ministerija ir Lietuvos zoologijos sodu, ir pasiektus pradinius rezultatus.

Mažoji žąsis (Anser erythropus) baltakakčių žąsų (Anser albifrons) ir baltaskruosčių berniklių (Branta leucopsis) būryje. Nemuno delta, 2025-03-30 © Šarūnė Noretkaitė

Susirinkimo dalyviams LOD projekto vadovas Julius Morkūnas pristatė jūros paukščių apsaugos nuo žūties žvejybiniuose tinkluose rezultatus, pagal kuriuos derinant žvejybos laiką ir biotechnines apsaugos priemones galima iki 100 % sumažinti jūros paukščių priegaudą. Pasibaigus oficialiai susirinkimo daliai, nariai klausėsi įkvepiančio pasakojimo apie Ruandos, Ugandos ir Tanzanijos gamtą ir gyvūnus, kurį pristatė Milda ir Laimonas Šniukštos.

Ačiū visiems dalyvavusiems ir savo balsus internete pateikusiems nariams, tikimės, kad kitais metais LOD nariai aktyviau dalyvaus visuotiniame susirinkime ir išreikš savo valią, nes LOD visuotinis susirinkimas yra aukščiausias Draugijos organas.

Kitą dieną vyko mažosios žąsies identifikacijos mokymai, surengti įgyvendinant projektą „Mažosios žąsies svarbiausių teritorijų tinklo apsauga prisitaikant prie klimato kaitos“ (LIFE19 NAT/LT/000898). Jie pradedė teorine paskaita, o vėliau mokymų dalyviai tęsė žinių tobulinimą praktinėje išvykoje. Teorinę dalį apie Lietuvoje aptinkamas žąsų rūšis ir jų atpažinimo ypatumus pristatė LOD direktorius ir projekto vadovas Liutauras Raudonikis. Po paskaitos dalyviai vyko į Nemuno deltą, kur ornitologas Vytautas Eigirdas padėjo atpažinti pievose besimaitinančias žąsis – tarp jų pavyko rasti ir mažąją. Projektą finansuoja Europos Sąjungos LIFE programa, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija ir Norvegijos aplinkos agentūra.

ŽIEMOJANČIŲ VANDENS PAUKŠČIŲ APSKAITŲ REZULTATAI LIETUVOJE 2025 METAIS

Laimonas ŠNIAUKŠTA

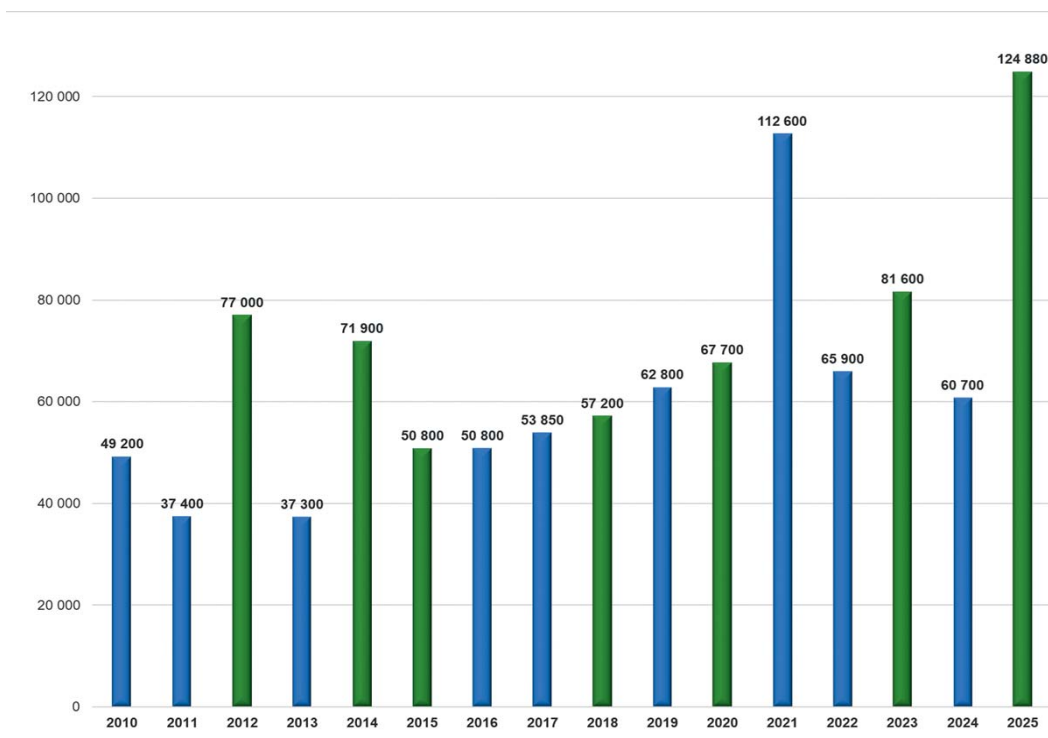
Žiemojančių vandens paukščių apskaitos vykdomos ne tik siekiant planuoti šių sparnuočių apsaugą, bet ir vertinant Vakarų Palearktikos vandens paukščių populiacijų gausumą. Tarptautinių vandens paukščių apskaitų (angl. International Waterbird Census) informacija tapo svarbi vandens ir pelkių paukščių apsaugai visame pasaulyje. Tarptautinės žiemojančių vandens paukščių apskaitos vykdomos nuo 1967 m. ir šiemet buvo vykdomos 59-us metus.

Pagal apskaitų metodiką duomenys renkami nuo sausio 9 iki 21 d., bet siekiant gauti tikslesnius duomenis apskaitos vykdomos sausio viduryje (šiais metais sausio 17–19 d.), kad tuo pačiu metu kuo daugiau apskaitų dalyvių vykdytų apskaitas skirtingose teritorijose. Prie apskaitų prisijungę gausus ir anksčiau dalyvavusių apskaitų dalyvių būrys, taip pat ir nauji savanoriai. Paukščius skaičiavome 50 rajonų ar savivaldybių ir aplankėme beveik 600 vietovių. Prie apskaitų prisijungę ir rezervatų bei regioninių parkų darbuotojai, jiems padedant surinkome daugiau duomenų.

Jau tampa įprasta, kad žiemos Lietuvoje nenuspėjamos. Ši žiema taip pat buvo ne išimtis. Sausį laikėsi teigiama temperatūra, todėl vandens telkiniai neužšalo, o paukščiai pasklidę po visą šalies teritoriją. Nors stiprūs vėjai pajūryje labai netrukdė, tačiau apskaitų metu vanduo garavo, todėl identifikuoti toliau esančius paukš-

čius buvo labai sudėtinga. Sausis Šilutės r. priminė pavasarį, nes pievose ar vandens telkiniuose laikėsi dideli būriai paukščių, kuriuos paprastai stebime nuo kovo mėnesio. Vien Šilutės r. suskaičiuota daugiau nei trečdalis (35,7 %) visų apskaitų paukščių. Kauno apylinkės, kurios šaltomis žiemomis įprastai sutraukia daugiausia žiemojančių paukščių, šiemet liko antroje vietoje (11,7 % visų suskaičiuotų paukščių) ir gerokai paukščių gausa nusileido Šilutės r., o net 9,1 % visų apskaitų paukščių buvo suskaičiuoti ties Prienais ir Birštonu. Žiemojančių vandens paukščių stebėjimų duomenų pasiskirstymas pagal teritorijas pateikiamas 1 lentelėje ir 2 pav.

Kaip įprastai, gausiausia žiemojanti vandens paukščių rūšis buvo didžioji antis (lot. *Anas platyrhynchos*), kurios individai sudarė 40 % visų suskaičiuotų paukščių. Antra pagal gausą rūšis – klykuolė (*Bucephala clangula*), daugiau nei 16 % visų suskaičiuotų paukš-

1 pav. 2010–2025 m. vykdytų žiemojančių vandens paukščių apskaitų užregistruotų paukščių skaičiaus palyginimas

čių, trečia – kuoduotoji antis (*Aythya fuligula*), kurios apie 15 000 individų sankaupa buvo užregistruota Šilutės rajone.

Susumavus visų apskaitų dalyvių atsiųstų anketų duomenis šią žiemą suskaičiavome apie 124 880 paukščių – daugiausia nuo 2010 metų. 2010–2025 m. apskaitų duomenys lyginami diagramoje (1 pav., mėlynai pažymėti metai, kai apskaitų metu orai buvo šalti ir dauguma vandens telkinių užšalę, žaliai pažymėtos apskaitų metu pasitaikiusios šiltesnės oro sąlygos).

Didžiausios sankaupos šią žiemą užregistruotos:

- Šilutės ir Klaipėdos rajonuose:
- ~15 000 kuoduotųjų ančių Krokų Lankoje;
- ~5500 didžiųjų ančių Kuršių mariose ties Dreverna;

- ~2200 didžiųjų ančių ties Sausgalviais.

- Kauno miesto apylinkėse:

- ~7400 didžiųjų ančių;

- ~2800 paprastųjų klykuolių.

• Nemuno upės ruože tarp Prienų m. ir Verknės up. žiočių:

- ~7890 paprastųjų klykuolių;

- ~2890 didžiųjų ančių.

Žiemojančių vandens paukščių apskaitos akimirka Neryje ties Kairėnais, 2025-01-19 © Justinas Jelisejevas

1 lentelė. Žiemojančių paukščių skaičius 2025 m. atskiruose šalies rajonuose

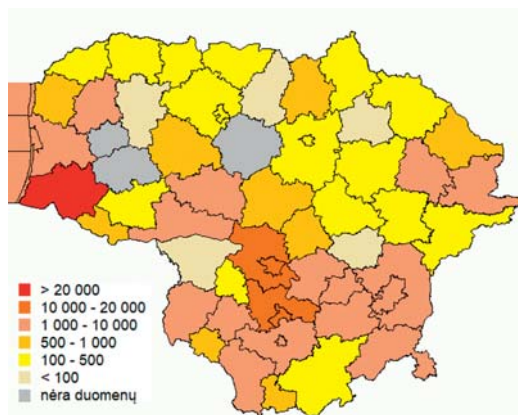
Šilutės r.	44 568	Šalčininkų r.	1 120	Kazlų Rūdos sav.	345
Kauno m. ir r.	14 631	Palangos m.	1 068	Šiaulių m. ir r.	339
Birštono sav. ir Prienų r.	11 374	Ignalinos r.	1 065	Tauragės r.	298
Neringos sav.	4 671	Druskininkų sav.	980	Varėnos r.	289
Raseinių r.	3 594	Pagėgių sav.	970	Švenčionių r.	286
Klaipėdos m. ir r.	3 574	Kalvarijos sav.	960	Biržų r.	239
Elektrėnų sav.	3 549	Kelmės r.	936	Akmenės r.	134
Marijampolės sav.	3 529	Kėdainių r.	917	Rokiškio r.	124
Vilniaus m. ir r.	3 339	Zarasų r.	910	Skuodo r.	115
Vilkaviškio r.	3 264	Jonavos r.	877	Joniškio r.	105
Jurbarko r.	2 453	Pasvalio r.	743	Kupiškio r.	58
Utenos r.	2 383	Kretingos r.	636	Telšių r.	56
Alytaus r.	1 971	Molėtų r.	473	Šakių r.	53
Plungės r.	1 816	Ukmergės r.	453	Pakruojo r.	48
Trakų r.	1 535	Mažeikių r.	425	Širvintų r.	48
Lazdijų r.	1 495	Anykščių r.	425		
Kaišiadorių r.	1 253	Panevėžio m. ir r.	395		

Toliau trumpai apžvelgiami atskirų rūšių paplitimo ir gausos ypatumai.

Didžioji antis (*Anas platyrhynchos*) – užregistruota apie 49 890 individų, iš kurių apie 43 % patelių ir 57 % patinų. Gausiausia Šilutės r. – 8855, Kauno m. ir r. – 8650, Raseinių r. – 3112, Prienų r. ir Birštono sav. – 2961, Marijampolės sav. – 2837, Vilniaus m. ir r. – 2471, Vilkaviškio r. – 2111.

Praėjusią žiemą suskaičiuota daugiausia didžiųjų ančių nuo 2010 metų. Palyginimui: 2024 m. suskaičiuotos 43 597 didžiosios antys (~72 % visų suskaičiuotų paukščių), 2023 m. – 33 463 (41 %), 2022 m. – 31 760 (38,9 %), 2021 m. – 43 370 (38,5 %), 2020 m. – 28 850 (42,6 %), 2019 m. – 38 300 (61 %). Užregistruotų didžiųjų ančių skaičiaus tendencijos 2010–2025 m. apskaitų metu pateikiamos diagramoje (3 pav.).

Paprastoji klykuolė (*Bucephala clangula*) – užregistruota apie 20 120 individų. Gausiausia Nemune ties Prienais, kur užregistruota apie 7890 individų sandauba. Šilutės r. – 3691, Kauno m. ir r. – 2945, Elektrėnų sav. – 1194, Lazdijų r. – 933, Vilkaviškio r. – 582, Nemune tarp Jurbarko ir Vilkijos – 358, Trakų r. – 357, Kaišiadorių r. – 321, Vilniaus m. ir r. – 320, Utenos r. – 243, Neringos sav. – 233, Klaipėdos m. ir r. bei Molėtų r. – po 107, Alytaus r. – 103. Iš viso klykuolės buvo stebėtos 43 rajonuose ar savivaldybėse. Klykuolių, taip pat kaip ir didžiųjų ančių, šių apskaitų metu suskaičiuota daugiausia nuo 2010 metų.

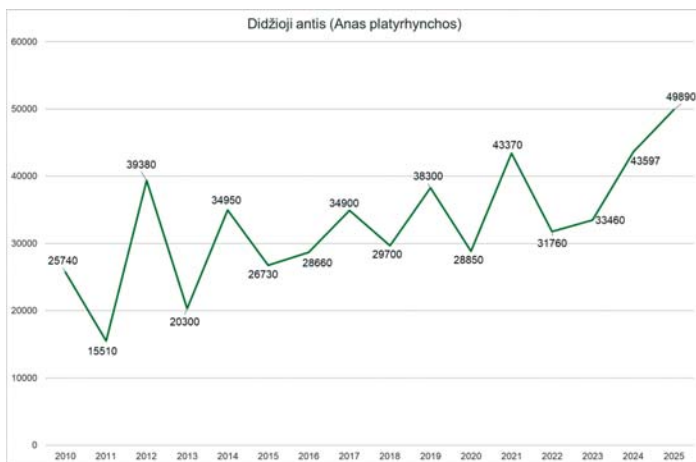
2 pav. Žiemojančių paukščių stebėjimų duomenų 2025 m. pasiskirstymas šalies rajonuose

Klykuolės sudarė ~16,1% visų šiemet suskaičiuotų paukščių. Palyginimui: 2024 m. suskaičiuotos 5268 klykuolės (8,6 % visų suskaičiuotų paukščių), 2023 m. – 10 990 (13,5 %), 2022 m. – 8529 (10,5 %), 2021 m. – 12 768 (11,3 %), 2020 m. – 7965 (11,8 %), 2019 m. – 6095 (9,7 %).

Kuoduotoji antis (*Aythya fuligula*) – užregistruota apie 17 550 individų. Šios rūšies antys nedažnos šaltomis žiemomis, tačiau praėjusią žiemą buvo neįprastai gausios. Tokių skaičių lėmė didžiulė apie 15 000 individų sandauba Krokų Lankoje, Šilutės r. Iš viso Šilutės r. užregistruotos 16 334 kuoduotosios antys. Kauno apylinkėse suskaičiuoti 347 individai, Plungės r. – 248, Lazdijų r. – 175, Elektrėnų sav. –

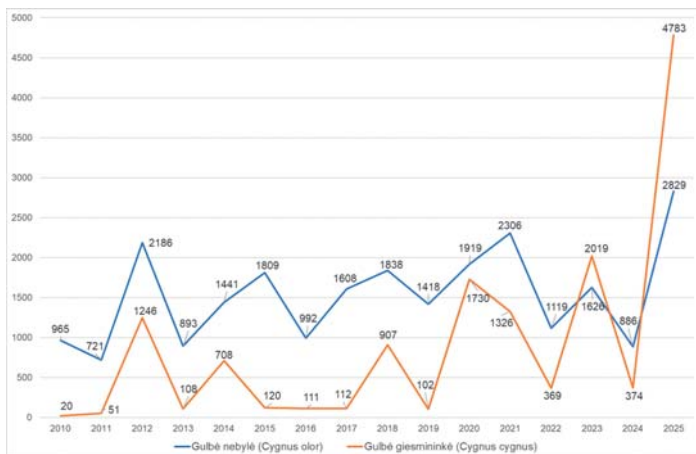
*Didžioji antis (Anas platyrhynchos).
Biržai, 2025-02-15
© Eglė Sukackienė*

3 pav. Didžiųjų ančių užregistruotų individų skaičiaus palyginimas 2010–2025 m.

*Gulbės nebylės (Cygnus olor) ir gulbės giesmininkės (Cygnus cygnus).
Bundalai, Šilutės r., 2025-01-27
© Vytautas Jusys*

4 pav. Gulbių giesmininkių ir gulbių nebylių užregistruotų individų skaičiaus palyginimas 2010–2025 m.

101, 86 – ties Prienais, po 60 – Vilkaviškio ir Utenos r. ir dar buvo stebėtos 10 rajonų ar savivaldybių.

Kuoduotosios antys sudarė ~14,1 % visų šiemet suskaičiuotų paukščių. Palyginimui: 2024 m. suskaičiuota 451 kuoduotoji antis (0,7 % visų paukščių), 2023 m. – 2953 (3,6 %), 2022 m. – 398 (0,6 %), 2021 m. – 9446 (8,4 %), 2020 m. – 604 (0,9 %), 2019 m. – 263 (0,4 %).

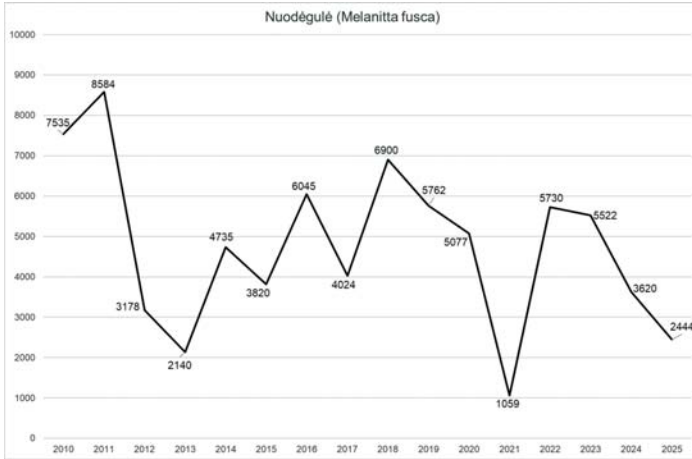
Gulbė giesmininkė (Cygnus cygnus) – užregistruoti 4783 individai. Daugiausia užregistruota Šilutės r. – 3168. 367 giesmininkės užregistruotos Raseinių r., 315 – ties Vilniumi ir 235 – Pagėgių sav. Taip

pat šios rūšies gulbės buvo registruojamos dar 29 rajonuose ar savivaldybėse, bet ne taip skaitlingai.

Palyginimui: 2024 m. suskaičiuotos 374 gulbės giesmininkės, 2023 m. – 2019, 2022 m. – 369, 2021 m. – 1326, 2020 m. – 1730, 2019 m. – 102.

Praėjusią žiemą gulbių giesmininkių suskaičiuota gerokai daugiau nei gulbių nebylių. Abiejų rūšių užregistruotų individų skaičiaus tendencijos 2010–2025 m. apskaitų metu pateikiamos diagramoje (4 pav.).

Didysis dančiasnapis (Mergus merganser) – užregistruota 4418 individų. Šiais metais tik penktoje vietoje pagal gausą. Gausiausias Šilutės r. – 1371,

5 pav. Nuodėgulių užregistruotų individų skaičiaus palyginimas 2010–2025 m.

Paprastoji nuodėgulė (*Melanitta fusca*). Baltijos jūra ties Šventaja, 2025-01-24 © Vaidotas Laužemis

Neringos sav. – 524, Kauno apylinkėse – 476, Trakų r. – 208, Plungės r. – 200, Elektrėnų sav. – 178, Nemune tarp Vilkijos ir Jurbarko – 154, Vilkaviškio r. – 132, Lazdijų r. – 116. Taip pat didieji dančiasnapiai buvo stebėti dar 32 rajonuose ar savivaldybėse, bet ne taip skaitlingai.

Palyginimui: 2024 m. suskaičiuota 1313 didžiųjų dančiasnapių, 2023 m. – 2699, 2022 m. – 3482, 2021 m. – 12 277, 2020 m. – 2681, 2019 m. – 1524.

Laukys (*Fulica atra*) – užregistruoti 3306 individai. Daugiausia laukių užregistruota Elektrėnų sav. – 969 ir Utenos r. – 942. Ne tokie skaitlingi laukiai buvo Plungės r. – 574, Šilutės r. – 354, ties Kaunu – 194. Taip pat laukiai buvo stebėti dar 14 rajonuose ar savivaldybėse, bet ne taip skaitlingai.

Palyginimui: 2024 m. suskaičiuoti 193 laukiai, 2023 m. – 4920, 2022 m. – 370, 2021 m. – 16 243, 2020 m. – 3440, 2019 m. – 589.

Gulbė nebylė (*Cygnus olor*) – užregistruoti 2829 individai. Gausiausia Šilutės r. – 710, Marijampolės sav. – 481, Kauno m. ir r. – 209, Alytaus r. – 174, Vilkaviškio r. – 150, ties Prienais – 116. Gulbės nebylės buvo registruojamos daugumoje rajonų ar savivaldybių, tik ne taip skaitlingai nei nurodytuose.

Palyginimui: 2024 m. suskaičiuotos 866 gulbės nebylės, 2023 m. – 1626, 2022 m. – 1119, 2021 m. – 2306, 2020 m. – 1919, 2019 m. – 1418.

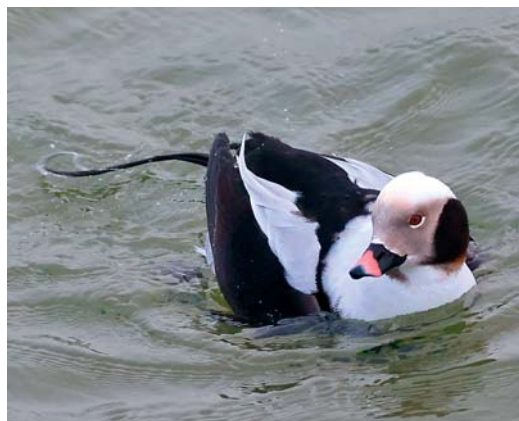
Nuodėgulė (*Melanitta fusca*) – užregistruoti tik 2444 individai (vos 2 % visų paukščių). Užregistruotų nuodėgulių skaičiaus tendencijos 2010–2025 m. apskaitų metu pateikiamos diagramoje (5 pav.).

Žiemojančios gulbės giesmininkės (*Cygnus cygnus*). Nemuno delta, 2025-01-17 © Vytautas Jusys

Laukys (Fulica atra). Lūšių ež., Ignalinos r., 2025-01-19
© Eglė Sukackienė

Ledinė antis (Clangula hyemalis). Baltijos jūra ties
Palanga, 2025-01-20 © Rimvydas Alšauskas

Tai iš dalies lėmė sudėtingos apskaitų jūroje sąlygos, nes oras mirguliavo ir buvo sunku atskirti toliau skrendančius paukščius. Baltijos jūroje ties Neringa suskaičiuotos 2156 nuodėgulės, jūroje ties Klaipėdos r. – 221, o ties Palangos savivaldybė – 66. Apskaitų metu viena nuodėgulė užregistruota Vievio ež., Elektrėnų sav.

Palyginimui: 2024 m. suskaičiuota 3620 nuodėgulių (5,9 % visų suskaičiuotų paukščių), 2022 m. – 5522 (6,8 %), 2022 m. – 5730 (7 %), 2021 m. – 1059 (0,9 %), 2020 m. – 5077 (7,5 %), 2019 m. – 5762 (9,2 %).

Pilkoji žąsis (*Anser anser*) retai aptinkama žiemos apskaitų metu, bet šiltu oru šią žiemą suskaičiuoti 1994 individai. Didžioji dalis individų užregistruoti Šilutės r. – 1862. Pagėgių raj. sav. – 100, Neringos sav. – 20, Alytaus r. – 6, Kazlų Rūdos sav. – 4, po vieną Raseinių r. ir ties Prienais.

Palyginimui: 2024 m. pilkosios žąsys nerastos, 2023 m. suskaičiuota 1680, 2022 m. – 0, 2021 m. – 40, 2020 m. – 53, 2019 m. – 8.

Didysis kormoranas (*Phalacrocorax carbo*) – užregistruoti 772 individai. Daugiausia kormoranų suskaičiuota ties Kaunu – 256, Neringos sav. – 96, Palangos m. sav. – 91, ties Klaipėda – 85, Trakų r. – 78, Elektrėnų sav. – 40. Taip pat didieji kormoranai buvo stebėti dar 14 rajonų ar savivaldybių, bet ne taip skaitlingai.

Palyginimui: 2024 m. suskaičiuotas 181 kormoranas, 2023 m. – 563, 2022 m. – 379, 2021 m. – 282, 2020 m. – 465, 2019 m. – 149.

Mažasis dančiasnapis (*Mergellus albellus*) – užregistruoti 659 individai. Gausiausias Kuršių mario-

se ties Neringa – 344, ties Ventės ragu – 85, ties Dreverna, Klaipėdos r. – 71. Taip pat mažieji dančiasnapiai stebėti ties Kaunu – 30, Zarasų r. – 26, Kretingos r. – 13, Elektrėnų sav. – 11, Prienų r. – 9, Molėtų r. – 6, po 2 – Marijampolės sav., Plungės r. ir Kazlų Rūdos sav.

Ledinė antis (*Clangula hyemalis*) – užregistruoti 592 individai. Didžioji dauguma užregistruota pajūryje: ties Neringa – 221, ties Klaipėda – 194, ties Palanga – 176. Taip pat viena ledinė antis stebėta vidaus vandenyse – Luodžio ež., Zarasų r.

Eurazinė cypplė (*Mareca penelope*) – užregistruoti 378 individai. Kaip įprasta, didžioji dalis užregistruota Kauno m. ir r. – 351. Kitos Pasvalio r. – 6, Elektrėnų sav. – 5, Marijampolės sav. – 4, po 3 – Ignalinos r., Kretingos r., Kazlų Rūdos sav., Raseinių r. – 2, Kėdainių r. – 1.

Juodoji antis (*Melanitta nigra*) stebėta tik pajūryje – 290 individų. Baltijos jūroje ties Palanga užregistruotos 263, ties Neringa – 21, ties Klaipėda – 6 juodosios antys.

Tundrinė žąsis (*Anser serrirostris*) – retai žiemą aptinkama rūšis, praėjusių apskaitų metu užregistruota 290 individų. Visi paukščiai registruoti Klaipėdos r. ir Šilutės r. – ties Dreverna suskaičiuota 159, ties Sausgalviais – 61, ties Šyša – 50, ties Kanteriškiais – 20 šios rūšies žąsų.

Ausuotasis kragas (*Podiceps cristatus*) – užregistruota 190 individų. Didžioji dauguma užregistruota pajūryje: ties Neringa – 117, ties Palanga – 39, ties Klaipėda – 24. Dar 4 ausuotieji kragai suskaičiuoti Elektrėnų sav., po 2 – Molėtų ir Šilutės r., po 1 – Ignalinos r. ir Marijampolės sav.

Mažasis kragas (*Tachybaptus ruficollis*) – užregistruoti 93 individai. Daugiausia individų stebėta Kauno m. ir r. – 57. Marijampolės sav. – 11, ties Vilniumi ir ties Klaipėda – po 4, po 3 – Trakų, Vilkaviškio, Rokiškio ir Pasvalio r., po 2 – Druskininkų sav. ir Kėdainių r., o Elektrėnų sav. – 1.

Pilkoji antis (*Mareca strepera*) – 88 stebėtos Nemune ir Neryje ties Kaunu.

Žiloji antis (*Aythya marila*) – užregistruoti 86 individai. Stebėtos net 7 rajonuose ar savivaldybėse: Šilutės r. – 49, Neringos sav. – 13, Kretingos r. – 10, ties Kaunu – 9, Utenos r. – 3 ir po 1 individą Vilkaviškio ir Zarasų r.

Baltakaktė žąsis (*Anser albifrons*) – užregistruoti 73 individai. Visos baltakaktės žąsys registruotos vakarinėje Lietuvos dalyje: Šilutės r. – 47, Pagėgių sav. – 20, Neringos sav. – 6.

Rudagalvė antis (*Aythya ferina*) – užregistruota 70 individų. Kuršių mariose ties Dreverna – 48, Trakų r. – 13, Plungės r. – 4, po 2 – Vilkaviškio ir Utenos r., Kelmės r. – 1.

Rudagalvė kryklė (*Anas crecca*) – užregistruoti 28 individai. Didžioji dauguma stebėta Kauno m. ir r. – 18. Nemune atkarpoje tarp Vilkijos ir Jurbarko stebėtos 7 kryklės, Druskininkų sav. – 2, Šalčininkų r. – 1.

Narų šių apskaitų metų užregistruota nedaug dėl mirguliuojančio oro ir sunkiai įžiūrimų toliau skrendančių paukščių. **Juodakaklių narų** (*Gavia arctica*) suskaičiuota 14. Dauguma vidaus vandenyje: Utenos r. – 10, Elektrėnų sav. – 2. Dar po 1 – Kuršių

mariose ties Neringa ir Baltijos jūroje ties Šventaja. **Rudakaklių narų** (*Gavia stellata*) užregistruota 10 individų. Baltijos jūroje ties Neringa – 7, ties Palanga – 2 ir ties Klaipėda – 1. Taip pat užregistruoti 2 neidentifikuoti narai.

Raguotasis kragas (*Podiceps auritus*) – užregistruoti 8 individai. Net 7 raguotieji kragai stebėti Trakų r., o 1 Baltijos jūroje ties Neringa.

Smailiauodegė antis (*Anas acuta*) – užregistruoti 7 individai. Ties Kaunu – 3, Marijampolės sav. – 2 ir Pasvalio r. – 1.

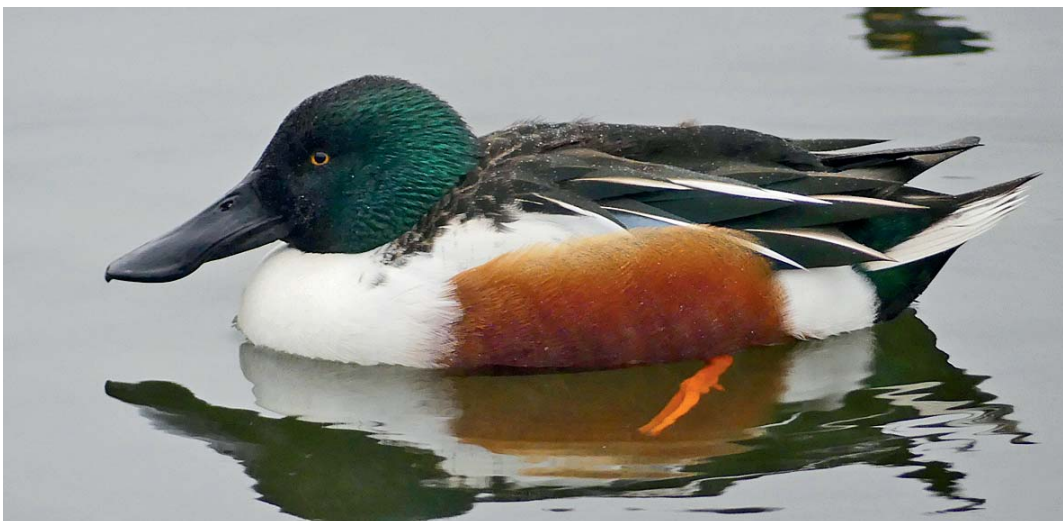
Mažoji gulbė (*Cygnus columbianus*) – 4 gulbės žuvininkystės tvenkiniuose ties Simnu, Alytaus r.

Vidutinis dančiasnapis (*Mergus serrator*) – užregistruoti 3 individai. Po 1 individą užregistruota Kaune ir Baltijos jūroje ties Neringa bei Palanga.

Po vieną individą užregistruota: **alka** (*Alca tor-da*) – Baltijos jūroje ties Neringa, **paprastoji berniklė** (*Branta bernicla*) – Šilutės r., **šaukštasnapė antis** (*Spatula clypeata*) – Klaipėdoje.

Apskaitų metu taip pat buvo registruojamos ir kitos žiemojančios bei su vandens ekosistema susijusios rūšys.

Kirai: iš viso suskaičiuoti 8672 paprastieji kirai (*Larus canus*), sidabrinių (*Larus argentatus*) ir kaspijinių kirų (*Larus cachinnans*) – 2574, rudagalvių kirų (*Chroicocephalus ridibundus*) – 594, balnuotųjų kirų (*Larus marinus*) – 196, mažųjų kirų (*Hydrocoloeus minutus*) – 32, taip pat 206 neidentifikuotos rūšies kirai. Didžioji dauguma kirų registruoti Vaka-

Šaukštasnapė antis (*Spatula clypeata*). Klaipėda, 2024-12-26 © Irina Baltrūnienė

Mušos upė ties Gustoniais, Pasvalio r., 2025-01-18

© Arūnas Čerkauskas

rų Lietuvoje: Šilutės r. – virš 7000, ties Klaipėda – virš 1800, Neringos sav. – virš 780, Pagėgių r. – apie 550, Palangos m. sav. – apie 150. Toliau nuo pajūrio daugiausia kirų apskaitų metu laikėsi ties Kaunu – virš 830. Elektrėnų sav. užregistruota virš 320, Utenos r. – virš 170, ties Prienais – virš 110. Iš viso kirai buvo registruojami 26 Lietuvos rajonuose ar savivaldybėse.

Apskaitų metu buvo užregistruoti žiemojantys **pilkieji garniai** (*Ardea cinerea*) – 552, **didieji baltieji garniai** (*Ardea alba*) – 370, **jūriniai ereliai** (*Haliaeetus albicilla*) – 200, **tulžiai** (*Alcedo atthis*) – 44, **nendrinės vištelės** (*Gallinula chloropus*) – 5, **ilgasnapės vištelės** (*Rallus aquaticus*) – 3 ir 1 **didysis baublys** (*Botaurus stellaris*) Žuvinto ežere.

Lietuvos ornitologų draugija nuoširdžiai dėkoja šiems žiemojančių paukščių apskaitose dalyvavusiems ir duomenis pateikusiems stebėtojams: P. Adeikiui, G. Adomaitytei, R. Akstinui, R. Alšauskui, V. Augutei, P. Bagdonui, A. ir R. Bakanavičiams, I. Balrūnei, G. Baubliui, B. Belchev, K. Bilinskui, R. Brindzai, M. Bružui, L. Bučiui, I. Čeponienei, A. Čerkauskui, P. Čipliui, I. Čitavičienei, V. Dalmantaitei, D. Dementavičiui, A. Dulskiui, L. Dvyliui, G. Eigirdui, V. Eigirdui, A. Gaidamavičiui, L. Gaidžiūnienei, L. Galatiltei, Z. Gasiūnaitei, S. Glemžienei, V. Grigaliūnui, K. Gurjakaitei, M. Ilčiukui, L. Ivanovienei, L. Izotovai, R. Jakaitai, J. Janušauskui, D. Janušoniui, A. ir K. Jarmalavičiams, A. Jasinskytei, I. Jazdauskaitei, A. Jurgo, R. Jusevičienei, D. Juškevičienei, V. Karnauskui, A. Kasparavičiui, D. Kavšinui, R. Kembrytei-Ilčiukienei, V. Kilčauskui, V. Kilinskui, E. Kinderiui, R. Kinduriui, L. Klevinskui, E. Komar, R. Komar, G. Kornevienei, A.

Kriauciūnienei, K. Kubilienei, R. Kubiliui, S. ir J. Kuliešiams, V. Laukžemiui, D. Laurinavičiui, V. Lepeskai, V. Lopetai, E. Lopšaitienei, R. Mackevičienei, B. Maldūnienei, L. Margaitytei, D. Martinavičiutei, A. Masiūnaitei, J. Matiukaitei-Pribušauskienei, T. Matulevičiui, S. Medžioniui, T. Meškutavičiui, M. Miliauskui, N. Misiui, S. Mitrikui, Ž. Mukuliui, A. Naryškin, V. Narušienei, D. Nemanui, R. Noreikai, Š. Noreikaitei, D. ir D. Norkūnams, R. Padaigienei, E. Pakšytei, S. Patkauskui, S. Pošiūnaitei, T. Povilauskui, A. Pranaičiui, D. Prancūnienei, Bridvaišiui, Giliui, Apušui, Gauštvinui, J. Pribušauskienei, R. ir M. Pupeliams, D. Račkauskaitei, G. Radžiūtei, A. Raubaitei, A. Raudoniui, M. Ružauskui, I. Semionovui, G. Sidabrienei, Ž. Sinkevičiui, V. Slavickui, V. Stankaičiui, L. Stasiukynui, D. Stepanovui, E. Sukackienei, A. Survilaitei, G. Svirskienei, B. Šablevičiui, J. Šabūnaitei, I. Šalaševičiui, M. Šeškui, I. Šeškui, A. Šimkui, E. Širvytei, P. Šlepetytei, G. Šlušnytei, L. ir M. Šnaukštoms, T. Špiliauskui, L. Tautkienei, V. Topicha, E. Užpelkiui, G. Vaičaitytei, B. Vaičiūnui, A. Vikai, G. Vyšniauskaitei, R. Žarkaitienei, V. Žarkaičiui, V. Žemaitienei, R. Žydeliui, A. Žilinskienei.

Taip pat prie apskaitų prisijungusioms rezervatų ir regioninių parkų direkcijoms.

Iki susitikimo 60-osiose žiemojančių vandens paukščių apskaitose 2026 m. sausio 16–18 d.

RESULTS OF MIDWINTER WATERBIRDS COUNTS IN LITHUANIA IN 2025

Laimonas ŠNIAUKŠTA

Summary. The Lithuanian Ornithological Society, assisted by a large volunteer team, continued the annual midwinter waterbird counts, the data of which forms part of the international waterbird census organized by the Wetlands International. Observers visited more than 600 survey points and registered about 124,880 birds. The weather in January was mild and most lakes and other waterbodies were not frozen at the time of the census. Mallard was the most numerous waterfowl species with a total of more than 49,800 birds recorded (accounting for 40% of all registered birds). The second most abundant species was Common Goldeneye with a total more than 20,100, while the third species was Tufted Duck with more than 17,500 (including a single flock of 15,000 birds in Kroku Lanka, Šilutė). Nationally, most birds were found in Šilutė district (35.7% of all birds).

LIETUVOJE ŽIEDUOTAS JŪRINIS ERELIS APTIKTAS ŠVEDIJOJE

Ričardas PATAPAVIČIUS

*Lietuvos paukščių žiedavimo centras (LPŽC) gavo pranešimą apie Lietuvoje žieduoto jūrinio erelio (*Haliaeetus albicilla*) aptikimą Švedijoje. Jis pastebėtas ir nufotografuotas 2025 m. sausio 24, 25 ir 26 d. šių erelių lesinimo aikštelėje Didžiosios pelkės nacionaliniame parke Jonšopingo lene Pietų Švedijoje. Tai pirmas žinomas Lietuvoje žieduoto šios rūšies paukščio aptikimas kitoje (vakarinėje) Baltijos jūros pusėje. Šis paukštis, dar neskraidantis jauniklis, Kauno Tado Ivanausko zoologijos muziejaus darbuotojų Deivio Dementavičiaus ir Sauliaus Rumbučio buvo sužieduotas lizde Kuršių nerijoje 2023 m. gegužės 30 d. Atstumas tarp žiedavimo iki aptikimo vietų 479 km, kryptis nuo žiedavimo vietos į aptikimo vietą (azimutas) 293°, laiko tarpas nuo žiedavimo iki aptikimo 605 dienos (1 m. 7 mėn. 25 d.).*

Palyginimui galima pasakyti, kad iki 2024 m. gruodžio 31 d. LPŽC duomenų bazėje buvo duomenų apie 116 Lietuvoje žieduotų jūrinių erelių 153 aptikimų už Lietuvos ribų atvejus: Lenkijoje (43 individų 53 aptikimų atvejai), Latvijoje (atitinkamai, 37 ir 50), Baltarusijoje (10 ir 10), Rusijoje (9 ir 9, iš kurių 7 ir 7 Karaliaučiaus (Kaliningrado) sr.), Vengrijoje (8 ir 14), Estijoje (3 ir 7), Vokietijoje (3 ir 3), Suomijoje (2 ir 5), Austrijoje ir Ukrainoje (po 1). Nuo žiedavimo vietos Lietuvoje ir taip pat nuo jų išperėjimo vietos, nes visi buvo žieduoti dar neskraidantys jaunikliai lizduose, toliausiai į rytus aptiktas 1 084 km atstumu Vologdos sr., Rusijoje, į pietus – 1 201 km atstumu Vengrijoje, į vakarus – 1 089 km atstumu Vokietijoje, į šiaurę – 692 km atstumu Suomijoje. Ir nė vieno kitoje Baltijos jūros pusėje. Lietuvoje žieduotų šių paukščių aptikimo vietos už Lietuvos ribų parodytos 1 pav.

Pažymėtina ir tai, kad iki šiol taip pat nežinoma nė vieno kitoje Baltijos jūros pusėje žieduoto jūrinio erelio aptikimo Lietuvoje atvejo, nors LPŽC duomenų bazėje yra duomenų apie 93 ne Lietuvoje žieduotų šios rūšies paukščių aptikimą Lietuvoje. Jie buvo žieduoti Latvijoje (35 individai), Lenkijoje (27), Estijoje (15), Suomijoje (9), Rusijoje (4) ir Baltarusijoje, Vokietijoje

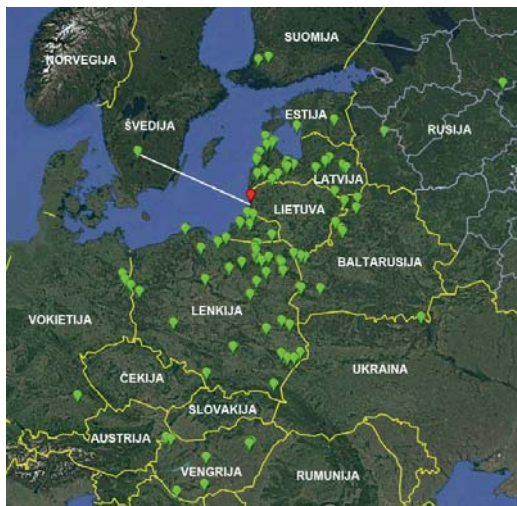

Lietuvoje žieduotas jūrinis erelis 2025 m. sausio 24 d. Švedijoje, Didžiosios pelkės nacionaliniame parke
© Kent Ögrn

bei Vengrijoje (po 1). Šių paukščių žiedavimo vietos parodytos 2 pav. Trys paukščiai, taip pat dar neskraidantys jaunikliai, kurie buvo aptikti Lietuvoje, žieduoti Suomijos Lapijos regione 1 439, 1 422 ir 1 319 km atstumu nuo jų aptikimo vietos. Apytiksliai tai dvigubai toliau, nei toliausiai nuo žiedavimo vietos Suomijoje aptiktas Lietuvoje žieduotas individas. Toliausiai aptikto Lietuvoje žieduoto individo aptikimas (1201 km atstumu Vengrijoje) ir toliausiai nuo žiedavimo vietos Suomijoje Lietuvoje aptiktas individas (1439 km) yra įrodymas, kad pavieniai šios rūšies paukščiai migruoja ir gana dideliais atstumais nuo jų išperėjimo vietos.

Šie faktai – tik vienintelis (bent iki šiol) jūrinio erelio iš Lietuvos aptikimas kitoje Baltijos jūros pusėje ir nė vieno žinomo aptikimo individo iš ten Lietuvoje – yra įrodymas, kad jūrinių erelių populiacijos į vakarus ir į rytus nuo Baltijos jūros tarpusavyje izoliuotos. Taip yra todėl, kad jūra jiems sunkiai įveikiamas ekologinis barjeras, nes kai kurie plėšrieji paukščiai, tarp jų ir jūriniai ereliai, ilgais atstumais virš vandens skristi vengia. Taip elgiasi, pavyzdžiui, ir į Afriką migruojantys ereliai rėksniai, sakalai keleiviai bei kiti plėšrieji paukščiai (ir ne tik jie), kurie Viduržemio jūrą aplenkia skridami pakrante.

Lietuvoje pirmieji du jūriniai ereliai, dar neskraidantys jaunikliai, sužieduoti Ventės rago ornitologinės stoties darbuotojo Vytauto Jusio 1988 metais. Vėliau – 7 paukščiai 1990 m., o nuo 1992 m. jie žie-

1 pav. Lietuvoje žieduotų jūrinių erelių aptikimo vietos (žalios žymės) už Lietuvos ribų. Švedijoje aptikto individo aptikimo vieta ir žiedavimo vieta (raudona žymė) sujungtos linija. Kai kurios žymės reiškia daugiau nei vieno paukščio aptikimo vietą

2 pav. Lietuvoje aptiktų, bet ne Lietuvoje žieduotų jūrinių erelių žiedavimo vietos. Kai kurios žymės reiškia daugiau nei vieno paukščio žiedavimo vietą

duojami kasmet. Iki 2024 m. pabaigos sužieduota 1313, iš kurių 1288 (98,1 %) dar neskraidantys jaunikliai ir tik 25 jau užaugę, gebantys laisvai skristi paukščiai. Nuo 1992 m. šių paukščių dar neskraidantys jaunikliai žieduojami spalviniais žiedais. Pagal tarptautinį projektą kiekvienoje valstybėje, o tose valstybėse, kurių teritorija didelė, pvz., Suomijoje, Švedijoje – ir atskiruose regionuose, jie ženklina skirtingos spalvos žiedais, pagal kuriuos, net neidentifikavus žiedo numerio, aišku, kurioje valstybėje ar jos regione vienas ar kitas individas buvo išperėtas. 2024 m. pabaigoje Lietuvoje tokiais žiedais paženklintų jauniklių skaičius siekė 1199.

Iki 2024 m. gruodžio 31 d. gauta informacija apie 362 (27,6 %) Lietuvoje žieduotų jūrinių erelių 958 aptikimo atvejus (805 aptikimai Lietuvoje ir 153 aptikimai užsienyje). Žinant, kad tai ilgaamžiai paukščiai, o pirmą kartą po žiedavimo jie neretai aptinkami praėjus keleriems ar net keliolikai metų, tai po žiedavimo praėjus ne mažiau nei 10 metų sužinoma apytiksliai apie 40 % žieduotų individų bent po vieną aptikimo atvejį. Iš žinomų 958 Lietuvoje žieduotų individų aptikimų atvejų net 863 (90,1 %) – laisvėje aptikti gyvi paukščiai, dažniausiai jų žiedus identifikavus tų paukščių fotografijose. Visiems, pranešusiems apie aptiktus žieduotus paukščius (ne tik jūrinius erelius), nuoširdžiai dėkojame. Ši informacija yra labai svarbi, nes padeda atskleisti pokyčius paukščių pasaulyje dėl žmogaus ūkinės veiklos sparčiai besikeičiančioje gamtinėje aplinkoje.

DISCOVERY OF FIRST LITHUANIAN WHITE-TAILED EAGLE IN SWEDEN

Ričardas PATAPAVIČIUS

Summary. A White-tailed Eagle ringed as nestling on 30 May 2023 on the Curonian Spit (western Lithuania) was observed on 24-26 January 2025 at a feeding station in Store Mosse National Park (Jönköping county), Sweden. This constitutes the first record of a Lithuanian-ringed White-tailed Eagle not only in Sweden, but anywhere west of the Baltic Sea.

To date, a total of 116 Lithuanian-ringed White-tailed Eagles have been recorded outside Lithuania in a total of ten countries, all locations are shown in Figure 1. Likewise, a total of 93 foreign-ringed White-tailed Eagles from seven countries have been recorded in Lithuania (in seven countries), the locations shown in Figure 2.

Ornitofaunistiniai stebėjimai Lietuvoje 2025 m. pavasarį

Parengė Augustas ŠIMKUS

Ši 2025 m. pavasarį pastebėtų paukščių suvestinė parengta pagal Lietuvos ornitofaunistinės komisijos (LOFK) sudarytą paukščių sąrašą. Pateikiama tik konkreti informacija – paukščio rūšis (porūšis), stebėjimo data ir vieta, stebėtų paukščių skaičius, kai kuriais atvejais – ir jų lytis bei amžius.

Kai kurių rūšių paukščių stebėjimams reikia pildyti specialią LOFK anketą. Ją rasite www.birdlife.lt/index.php/lofk/ (lietuvių ir anglų kalbomis).

Informaciją, apie kokias paukščių rūšis ir kokių laikotarpiu LOFK renka stebėjimus, rasite <http://www.birdlife.lt/index.php/lofk/lt-pauksčiai/>.

RUDAKAKLĖ BERNIKLĖ (*Branta ruficollis*)

2025-03-09 vienas paukštis stebėtas žąsų būryje šalia Katkūnų k., Pasvalio r. (J. Mulevičius).

KANADINĖ BERNIKLĖ (*Branta canadensis*)

2025-03-15 apie 15 paukščių būrys praskrido virš Hageno kalno Kuršių nerijoje (R. Kinduris), 03-11 septyniolika paukščių Drevernos laukuose, 10 paukščių būrys praskrido virš šiaurinės Klaipėdos miesto dalies (S. Karalius), 03-12 devyni paukščiai Lazdininkų tvenk., Kretingos r. (I. Baltrūnienė), 03-17 septyni individai Gargždų karjere (R. Alšauskas), 03-21 devyni paukščiai laukuose prie Sausgalvių (B. Stukė, E. Sukackienė), 03-29 viena berniklė maitinosi apsemtoje lauko pievoje šalia Žalgirių miško, Šilutės r. (M. Miliauskas), 2025-04-13 dvi Rusnės saloje netoli Pakalnės ir viena Rupkalvių pievose, Šilutės r. (S. Karalius ir Ornimokyklos grupė), 2025-04-27 vienas paukštis maitinosi mišriame migruojančių žąsų būryje, dirbamuose laukuose Raseinių r. (A. Vika).

TRUMPASNAPĖ ŽĄSIS (*Anser brachyrhynchus*)

2025-03-09 vienas paukštis matytas tūkstantiniame žąsų būryje kukurūzų lauke prie Panevėžio aplinkkelio, netoli Vaišvilčių, 03-10 žąsų būriuose kukurūzų laukuose į pietvakarius nuo Radviliškio matyti bent 3, kovo 11 d. – bent 5 paukščiai, 03-20 dvi stebėtos pamiškės laukų baloje šalia Latavėnų, Anykščių r., 03-29 prie Suvernų, Šilutės r., žąsų būryje stebėtas 1 paukštis (A. Šimkus), 03-30 viena žąsis baltakakčių būryje ties Pakalne, Rusnės saloje (M. Miliauskas, D. Špukas), 1 paukštis prie Sausgalvių ir 2 prie Šlažų, Šilutės r., 2025-03-31 vienas paukštis žąsų būryje Plaškių pievose, Pagėgių sav., 2025-04-09 viena stebėta su kitomis žąsimis Gaukštonių laukuose, Vilniaus r., tikriausiai tas pats

Mažoji žąsis (*Anser erythroropus*).
Nemuno delta, 2025-03-31 © Dalia Stalauskienė

Kiekvieno stebėjimo pabaigoje skliausteliuose įrašyta stebėtojo (-ų) pavardė (-ės), taip išsaugoma konkretaus atvejo stebėtojo autortystė.

Sutrumpinimai:

[VS] – vėlyvas stebėjimas;

[AS] – ankstyvas stebėjimas;

[15] – kelinta šios rūšies registracija Lietuvoje;

[DB] – didelis būrys.

paukštis ir balandžio 11 d. (A. Šimkus), 2025-04-13 viena stebėta nedideliame būryje kartu su pilkosiomis ir mažosiomis žąsimis prie Povilų, Šilutės r. (I. Čeponienė, T. Čeponis, B. Vaičiūnas), 1 Rusnės saloje netoli Uostadvario (S. Karalius ir Ornimokyklos grupė), 2025-04-21 viena trumpasnapi žąsų būryje tarp Velžio ir Liūdynės, Panevėžio r. (A. Šimkus), 2025-04-23 vienas paukštis stebėtas Šiaulių r., šalia Pakumulių gyvenvietės, bendrame būryje su tundrinėmis žąsimis (G. Eigirdas).

MAŽOJI ŽĄSIS (*Anser erythroropus*)

2025-03-11 vienas paukštis, panašus, kad nežieduotas, matytas tūkstantiniame žąsų būryje kukurūzų lauke į pietvakarius nuo Radviliškio (A. Šimkus), 03-23 vienas paukštis stebėtas netoli Bundalų miško, Šilutės r. (V. Stankaitis), 03-30 stebėta netoli Sausgalvių k., Šilutės r. (D. Stalauskienė), 1

Trumpasnapi žąsis (*Anser brachyrhynchus*).
Rusnės sala, 2025-04-03 © Rimvydas Alšauskas

Kojūkas (*Himantopus himantopus*).

Gapšių žuv. tvenk., 2025-04-21 © Vygantas Karnauskas

Avocetės (*Recurvirostra avosetta*).

Šventosios pajūris, 2025-04-19 © Vaidotas Laužemis

paukštis Rusnės saloje (M. Miliauskas), žieduotų paukščių pora prie Pakalnės, Rusnės saloje, Šilutės r. (A. Šimkus), 2025-04-13 penkios stebėtos kartu su pilkosiomis ir trumpasnape prie Povilų, Šilutės r. (I. Čeponienė, T. Čeponis, B. Vaičiūnas).

URVINĖ ANTIS (*Tadorna tadorna*)

2025-05-23 dvi poros stebėtos karjere ties Pilialaukio kaimu, Trakų r. (R. Kudžma).

ŠAUKŠTASNAPĖ ANTIS (*Spatula clypeata*)

2025-03-11 du patinėliai užlietuose laukuose prie Bevardžio upelio, 1 Alkos polderyje, Šilutės r. (L. Dvylys), 03-15 keturi patinai Sausgalviuose, Šilutės r. (I. Baltrūnienė) [AS].

AMERIKINĖ CYPLĖ (*Mareca americana*)

2025-03-22 patinas stebėtas kitų ančių būryje Viešinto ež., Anykščių r. (A. Šimkus) [7].

RUDĖ (*Aythya nyroca*)

2025-03-11 vienas paukštis Beičių I tvenk., Rokiškio r. (A. Narbutas).

PAPRASTOJI GAGA (*Smoateria mollissima*)

2025-04-26 virš jūros ties Nida į šiaurę praskrido 3 paukščiai (1+1+1), į pietus – 6 (2+4), 2025-04-27 ten pat į šiaurę 7 paukščiai, į pietus – 1, 2025-04-28 ten pat 5 paukščių būrelis praskrido į šiaurę ir atgal į pietus, dar vienas paukštis atskirai į pietus (A. Šimkus), 2025-05-05 du patinai praskrido virš jūros ties Karkle (S. Karalius).

JUODOJI ANTIS (*Melanitta nigra*)

2025-04-23 antrametis patinas stebėtas Viešinto ež., Anykščių r., čia laikėsi iki gegužės 2 d. (A. Šimkus).

VIDUTINIS DANČIASNAPIS (*Mergus serrator*)

2025-03-11 patinas Metelio ež., Lazdijų r. (E. Šniukšta), patelė Vasaknų tvenk., Zarasų r. (A. Čerkauskas), 2025-04-18 du patinai Arvydų tvenk., Vilniaus r. (R. Akstinas), 2025-05-18 patelė gegužės 18 ir 19 d. stebėta Viešinto ež., Anykščių r. (A. Šimkus).

ILGASNAPĖ VIŠTELĖ (*Rallus aquaticus*)

2025-03-09 vienas paukštis girdėtas marių nendryne šiauriau Nidos, 03-10 vienas paukštis aktyviai reiškėsi balsu marių nendryne piečiau Pervalkos (L. Dvylys), 03-11 vienas paukštis Papio ež., Vilniaus r. (M. Miliauskas), 1 paukštis Kadrėnų tvenk. nendryne, Ukmergės r. (R. Akstinas) [AS].

PLOVINĖ VIŠTELĖ (*Zapornia parva*)

2025-04-22 dvi Gargždų karjeruose, Klaipėdos r. (R. Alšauskas), 2025-04-23 patinėlis sutemus kveksėjo šlapynėje prie Karčėkų, Anykščių r. (A. Šimkus) [AS].

AUSUOTASIS KRAGAS (*Podiceps cristatus*)

2025-03-08 trys paukščiai Elektrėnų mariose, 03-09 aštuoni kraigai Žuvinto ež., Alytaus r. (M. Miliauskas), 03-09 vienas paukštis stebėtas viename iš Išlaugo žuv. tvenk., Prienų r. (R. Jusevičienė), 03-11 vienas individas Beičių I tvenk., Rokiškio r. (A. Narbutas), 1 paukštis Vasaknų tvenk., Zarasų r. (A. Čerkauskas), 03-13 vienas Širvėnos ež., Biržuose (B. Maldūnienė), 03-15 vienas Arvydų žuv. tvenk., Vilniaus r. (A. Šimkus), 1 Šventininkų ež., Trakų r. (M. Miliauskas) [AS].

RAGUOTASIS KRAGAS (*Podiceps auritus*)

2024-03-09 ne mažiau kaip 12 paukščių jūroje ties Nidos paplūdimio gelbėtojų stotimi (L. Dvylys), 2025-04-22 vienas paukštis Viešinto ež., Anykščių r., 2025-04-26 jūroje ties Nidos gelbėtojų stotimi stebėti 4 paukščiai, 2025-04-27 – 1, 2025-05-01 vienas Viešinto ež., Anykščių r., 2025-05-02 ten pat 2 (A. Šimkus), 2025-05-07 pora stebėta Šventininkų karjere, Trakų r. (R. Kudžma).

KOJŪKAS (*Himantopus himantopus*)

2025-04-21 stebėtas Gabšių žuv. tvenk., Raseinių r. (V. Kilčauskas) [14].

AVOCETĖ (*Recurvirostra avosetta*)

2025-04-13 Šventojoje prie tilto salėlėje stebėtas 1 paukštis (A. Aleliūnas, V. Laužemienė, V. Laužemis), 2025-05-15 stebėta Birvėtos tvenk., Ignalinos r. (R. Nalivaika).

JŪRINIS KIRLIKAS (*Charadrius hiaticula*)

2025-05-13 vienas paukštis Šventininkų karjere, Trakų r., 05-19 devynių paukščių būrelis maitinosi šlapiame želmenų lauke tarp Viešinto ir Suosos ež., Anykščių r. (A. Šimkus).

UPINIS KIRLIKAS (*Charadrius dubius*)

2025-03-23 vienas paukštis maitinosi prie lauko balos netoli Girininkų I k., Kauno r. (L. Dvylys), 03-30 vienas Senųjų Trakų karjere (A. Piečiukaitis), 1 paukštis laukų baloje ties Dievogala, Kauno r. (L. Dvylys) [AS].

VIDUTINĖ KUOLINGA (*Numenius phaeopus*)

2025-03-26 vienas paukštis Šventosios pajūryje (V. Laukžemienė) [AS], 2025-05-19 vienas paukštis stebėtas sudirbtame lauke kelyje nuo Meškalaukio į Pažąsus, Pasvalio r. (J. Mulevičius) [VS].

GAIDUKAS (*Calidris pugnax*)

2025-03-08 du paukščiai viename iš Bebruliškės tvenk., Kazlų Rūdos sav., 03-09 trylika paukščių stebėti viename iš Išlaužo žuv. tvenk., Prienų r. (R. Jusevičienė), 03-11 vienuolika paukščių Sausgalviuose, Šilutės r., 8 paukščiai maitinosi užlietuose laukuose prie Bevardžio upelio, Šilutės r. (L. Dvylys), 3 gaidukai Šventininkų karjere, Trakų r. (M. Miliuskas), 13 paukščių Drevernos laukų baloje (S. Karalius), 03-15 keturi paukščiai stebėti Gaukštonių laukuose, Vilniaus r. (A. Šimkus), keletas būrelių po 10–15 individų Sausgalviuose (I. Baltrūnienė) [AS].

JUODAKRŪTIS BĖGIKAS (*Calidris alpina*)

2025-03-11 vienas individas Drevernos laukų baloje (S. Karalius) [AS].

MAŽASIS BĖGIKAS (*Calidris minuta*)

2025-04-27 vienas besimaitinantis paukštis stebėtas Kazlų Rūdos sav., prie Bebruliškės žuv. tvenk. (R. Jusevičienė) [AS].

KRANTINIS TILVIKAS (*Actitis hypoleucos*)

2025-04-14 vienas paukštis maitinosi prie Smilgių tvenk., Pasvalio r. (R. Akstinas) [AS].

BRASTINIS TILVIKAS (*Tringa ochropus*)

2025-03-14 vienas paukštis maitinosi balose prie Belmonto tvenk., Vilniuje (A. Šimkus), 03-15 stebėtas Minijos pakrantėje ties Gargždais (R. Alšauskas) [AS].

RAUDONKOJIS TULIKAS (*Tringa totanus*)

2025-03-09 vienas prie Papio ornitologinio draustinio, Vilniaus r. (B. Stukė), 03-11 vienas paukštis skraidė virš užlietų laukų prie Bevardžio upelio, Šilutės r. (L. Dvylys), 3 paukščiai maitinosi seklumoje Vasaknų tvenk., Zarasų r. (A. Čerkauskas) [AS].

TIKUTIS (*Tringa glareola*)

2025-04-14 du paukščiai maitinosi užlietuose pievose prie Degačių, Telšių r. (A. Čerkauskas), 2025-04-16 trys tikučiai Papio ež. seklumose, Šalčininkų r., 1 praskrido virš Baltosios Vokės durpyno, Trakų r. (A. Šimkus), 2025-04-19 du paukščiai stebėti mažoje salėlėje Žuvinto ežere ir virš ežero (R. Brindza), mažiausiai 4 paukščiai Birvėtos tvenk., Ignalinos r. (M.

Mažasis bėgikas (*Calidris minuta*). Babruliškės žuv. tvenk., Kazlų Rūdos sav., 2025-04-27 © Renata Jusevičienė

Miliauskas), bent 3 paukščiai Bebruliškės tvenk., 5 lauko baloje ties Gudeliais ir 2 lauko baloje ties Bundziškėmis, Kazlų Rūdos sav. (L. Dvylys), balandžio 19–20 d. užlietame lauke šalia Radviliškio tikučiai jau gausūs, skaičius nuolat kintantis, iki daugiau nei 100 (A. Šimkus) [AS].

ŽALIAKOJIS TULIKAS (*Tringa nebularia*)

2025-03-30 vienas paukštis stebėtas ties Sausgalviais (R. Jusevičienė) [AS].

JUODAGALVIS KIRAS (*Ichthyæetus melanocephalus*)

2025-03-30 pora paukščių rudagalvių ir paprastųjų kirų būryje prie Skirvytės, Rusnės saloje, Šilutės r. (A. Šimkus), 2025-04-18 vienas paukštis stebėtas Kaune, Neryje (R. Jusevičienė), 2025-04-19 vienas paukštis rudagalvių kirų kolonijoje Kalvių tvenk., Klaipėdos r. (S. Karalius).

PLĖŠRIOJI ŽUVĖDRA (*Hydroprogne caspia*)

2025-05-31 stebėta Ventės rage (M. Miliuskas) [VS].

POLIARINĖ ŽUVĖDRA (*Sterna paradisaea*)

2025-05-05 viena praskrido kartu su upinėmis jūroje ties Karkle (S. Karalius).

BALTASKRUOSTĖ ŽUVĖDRA (*Chlidonias hybridus*)

2025-04-29 du besiilsintys ir besimaitinantys paukščiai stebėti Kaune, Neries upėje (R. Jusevičienė) [AS].

JUODOJI ŽUVĖDRA (*Chlidonias niger*)

2025-04-16 trys žuvėdros Papio ež., Šalčininkų r. (A. Šimkus), 2025-04-19 mažiausiai 14 paukščių Birvėtos tvenk., Ignalinos r. (M. Miliuskas) [AS].

SMALIAUODEGIS PLĖŠIKAS (*Stercorarius parasiticus*)

2025-04-25 vienas praskrido į šiaurę virš jūros ties Kopgaliu, 2025-04-26 vienas matytas migruojantis į šiaurę virš jūros ties Nida, balandžio 27 ir 28 d. – dar po 1 (A. Šimkus), 2025-04-30 penkių paukščių būrys skrido virš Baltijos jūros Latvijos link Šventojoje, ties senuoju molu (E. Kinderis).

Raudonkojis sakalas (*Falco vespertinus*).
Janonių k., Molėtų r., 2025-05-24 © Dalia Stalauškienė

BALTASIS GANDRAS (*Ciconia ciconia*)

2025-03-09 vienas prie kelio Klaipėda–Dituva, Klaipėdos r. (K. Balsytė), 03-11 du gandrai lizde Utenos užmiestyje (R. Kaunietis), 1 paukštis lizde Lumpėnuose, Pagėgių sav. (L. Dvylys), 1 paukštis pievoje netoli Šepetos k., Kupiškio r. (K. Čepėnas), 2 praskrido ties Stanislovavka, Ukmergės r. (A. ir K. Jarmalavičiai), 1 Raitininkų k., Alytaus r. (G. Kašėta), 02-13 du paukščiai lizde Kelmės r. (T. Matulevičius), 1 paukštis praskrido virš Gurių k., Vilniaus r. (R. Karpavičius), 03-14 vienas Grimzdų k., Šilalės r. (D. Musteikis), matytas Jonaičių k., Šilutės r. (E. Užpelkis), 03-15 vienas Kurtuvėnuose, Šiaulių r. (V. Lopeta), 03-15 vienas lizde prie Dumpių sąvartyno, Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė) [AS].

JUODASIS GANDRAS (*Ciconia nigra*)

2025-03-20 pastebėtas Raudonplynio kraštovaizdžio draustinyje, Kazlų Rūdos sav. (A. Keraitytė-Neimanė) [AS].

MAŽASIS BAUBLYS (*Botaurus minutus*)

2025-05-12 stebėtas Buivydiškių tvenk., Vilniaus m. sav. (R. Kudžma), 2025-05-21 vienas patinas lojo Piršeno ež., Molėtų r. (R. Akstinas).

KILNUSIS ERELIS (*Aquila chrysaetos*)

2025-03-09 jaunas paukštis sklاندė puolamas kranklių ir nuskrido šiaurės kryptimi ties Suosos ež., Anykščių r. (A. Šimkus), 03-31 suaugęs paukštis sklاندė netoli Baldegėjų k., Kelmės r. (V. Karnauskas).

NENDRINĖ LINGĖ (*Circus aeruginosus*)

2025-03-14 stebėta Baltosios Vokės šlapynėje, Trakų r. (B. Stukė) [AS].

STEPINĖ LINGĖ (*Circus macrourus*)

2025-03-22 trečiametis patinas medžiojo prie Senrusnės ež., Pagėgių sav. (M. Karlonas), 2025-04-11 patinas medžiojo pievoje Kukarskės k., Šakių r. (O. Atkočaitis), 2025-04-20 patinas praskrido į šiaurės rytus virš Radviliškio (A. Šimkus), 2025-04-22 patinas stebėtas Šiaulių r., netoli Ožkėnų k. (G. Eigirdas), 2025-04-28 vienas patinėlis medžiojo netoli Kruopių k., Akmenės r. (T. Matulevičius).

BALINĖ PELĖDA (*Asio flammeus*)

2025-03-30 viena Šventosios pajūryje (V. ir V. Laukžemiai), 2025-04-24 Šilutės r., prie Tatamiškio, ant keliuko naktį stebėtas 1 paukštis (A. Aleliūnas), 2025-04-18 matyta Koggalio kopose (S. Karalius).

URALINĖ PELĖDA (*Strix uralensis*)

2025-03-04 vienas paukštis stebėtas Joniškio r. (T. Matulevičius).

KUKUTIS (*Upupa epops*)

2025-03-29 kukutis prie Aukštojo kalvos, Vilniaus r. (L. Salienė) [AS].

ŽALVARNIS (*Coracias garrulus*)

2025-05-05 pirmas sugrįžęs žalvarnis stebėtas Druskininkų sav., 05-06 jau stebėtas ir antras sugrįžęs individas (A. Norkūnas, L. Šniaukšta).

BITININKAS (*Merops apiaster*)

2025-05-09 dešimt paukščių stebėti Šakių r., Gelgaidiškio apylinkėse (R. Jusevičienė), 2025-05-21 šeši paukščiai Kukarskės k., Kidulių sen., Šakių r. (O. Atkočaitis).

PAPRASTASIS PELĖSAKALIS (*Falco tinnunculus*)

2025-03-09 vienas paukštis stebėtas ties Likiškės k., Alytaus r. (E. Bersienė) [AS].

RAUDONKOJIS SAKALAS (*Falco vespertinus*)

2025-05-13 patelė skraidė medžiodama vabzdžius prie Papio ež. ir gretimos šlapynės, Šalčininkų r. (A. Šimkus), 2025-05-15 patinukas matytas virš Vilniaus geležinkelio stoties bėgių rytu ir galimai tas pats paukštis medžiojo po elektros linija Kalnėnuose po pietų (R. Karpavičius), 2025-05-24 patelė stebėta Janonių k., Molėtų r. (D. Stalauškienė), 2025-05-25 vienas paukštis stebėtas netoli Rokų, Kauno r., ant elektros laidų laukuose (N. Kučinskas).

STARTSAKALIS (*Falco columbarius*)

2025-03-15 patelė medžiojo laukuose netoli Ličiūnų k., Pasvalio r. (R. Akstinas) [AS].

KRAMERIO PAPŪGA (*Psittacula krameri*)

2025-04-21 stebėta Draugystės parke Klaipėdoje (P. Salvador).

RAGUOTASIS VIEVERSYS (*Eremophila alpestris*)

2025-03-30 būrelis raguotųjų vieversių šalia Šventininkų karjero, Trakų r. (T. Povilauskas).

URVINĖ KREGŽDĖ (*Riparia riparia*)

2025-04-16 viena su šelmeninėmis kregždėmis virš Papio ež., Šalčininkų r. (A. Šimkus), 2025-04-25 praskrido Buivydiškių tvenk., Vilniuje (A. Baronas), 2025-04-28 du paukščiai stebėti Juoskaudų karjere, Kretingos r. (Irina Baltrūnienė) [AS].

ŠELMENINĖ KREGŽDĖ (*Hirundo rustica*)

2025-03-29 vienas paukštis ant elektros laidų Krekenavoje, Panevėžio r. (I. Čeponienė) [AS].

LANGINĖ KREGŽDĖ (*Delichon urbicum*)

2025-04-15 vienas paukštis stebėtas Panevėžyje (B. Vaičiūnas), 2025-04-16 viena su šelmeninėmis kregždėmis virš Papio ež., Šalčininkų r. (A. Šimkus), 2025-04-18 vienas paukštis virš Gurių sodų, Vilniaus m. sav. (R. Karpavičius), 2 stebėtos Kopgalyje (S. Karalius), 2025-04-19 trys paukščiai stebėti skraidantys Prienų r., Išlauže (R. Jusevičienė), keletas paukščių sodyboje prie seno lizdo Kidulių k., Šakių r. (O. Atkočaitis), 2 kregždės Šiulėnų km., Ignalinos r. (M. Miliauskas), 2025-04-20 vienas paukštis sugrįžo į lizdą Karginėje (P. Antanavičius) [AS].

ILGAUODEGĖ ZYLĖ (*Aegithalos caudatus europaeus*)

2025-03-29 viena stebėta prie Pleinės pelkės, Šilutės r. (D. Račkauskaitė, Z. Gasiūnaitė).

ŽALIOJI PEČIALINDA (*Phylloscopus sibilatrix*)

2025-04-15 vienas paukštis trumpai giedojo Sapieginėje, Vilniuje (A. Šimkus) [AS].

ŠIAURINĖ PEČIALINDA (*Phylloscopus trochiloides*)

2025-05-08 vienas paukštis matytas ir girdėtas šiauriniuose Neries šlaituose Vingio parke, Vilniaus m. sav. (R. Karpavičius) [AS].

DIDŽIOJI KRAKŠLĖ (*Acrocephalus arundinaceus*)

2025-04-18 vienas paukštis girdėtas Buivydiškių tvenk., Vilniuje (M. Miliauskas), 1 individas nendrėse Kintų pakrantėje, prie apžvalgos bokšto (L. Galatiltė), 2025-04-21 vienas patinas giedojo Kadėnų tvenk., Ukmergės r. (R. Akstinas), 2025-04-22 didžioji krakšlė giedojo Gargždų karjeruose (R. Alšauskas), 2025-04-23 giedantis paukštis Viešinto ež. nendryne, Anykščių r. (A. Šimkus) [AS].

ĖŽERINĖ NENDRINUKĖ (*Acrocephalus schoenobaenus*)

2025-04-18 sugauta Ventės rage, vėliau tą dieną čiułbėjo (V. Jusys), 2025-04-19 vienas paukštis giedojo prie Bebruliškės tvenk., Kazlų Rūdos sav. (L. Dvylys), 1 bandantis giedoti paukštis girdėtas Prienų r. sav., prie Išlaužo žuv. tvenk., 2025-04-20 giedantis paukštis prie kanalo laukuose šalia Radviliškio (A. Šimkus), 2025-04-21 du giedantys paukščiai girdėti Marijampolės sav., Amalvo polderyje (R. Jusevičienė), 2025-04-22 vienas individas Gargždų karjeruose (R. Alšauskas), 2025-04-23 giedantis paukštis Viešinto ež. nendryne, Anykščių r. (A. Šimkus) [AS].

SODINĖ NENDRINUKĖ (*Acrocephalus dumetorum*)

2025-05-20 vienas individas girdėtas Vilniuje netoli Jeruzalės tvenk. (L. Šniaukšta), 1 paukštis čiułbėjo krūmais apaugusiuose griuvėsiuose Motiejūnuose, Anykščių r., 2025-05-21 giedantis paukštis stebėtas krūmynuose Vašuokėnų

*Ilgauodegė zylė (*Aegithalos caudatus europaeus*).*

Pleinės pelkė, Šilutės r., 2025-03-29 © Dalia Račkauskaitė

dvarietėje, Anykščių r., 2025-05-22 giesmė girdėta nedidelėje šaltalankių plantacijoje prie Jackagalio, Anykščių r. (A. Šimkus), 2025-05-25 Vilniuje, Filaretų g., giedojo gudobelėse (M. Jurevičius), pora sodinių nendrinukių stebėta ir girdėta giedanti nešienautame melioracijos griovyje netoli Marijampolės (S. Medžionis), 2025-05-26 vienas paukštis naktį giedojo netoli Darželių, Varėnos r. (R. Akstinas), 2025-05-27 giedantis paukštis Gintaučiuose, Telšių r., 2025-05-28 Tyteliuose, Rokiškio r., naktį giedojo mažiausiai 4 paukščiai (A. Čerkauskas), 1 paukštis giedojo naktį šalia Orijos, Pasvalio r. (R. Akstinas), 2025-05-31 giedojo Alkos polderyje, prie Sakučių miško, Šilutės r. (B. Stukė).

KARKLINĖ NENDRINUKĖ (*Acrocephalus palustris*)

2025-04-28 vienas giedantis paukštis Nevėžio užtvankos pakrantėje Dembavoje, Panevėžio r. (B. Vaičiūnas), 2025-05-03 vienas patinas trumpai giedojo Grybaulios tvenk., Varėnos r. (R. Akstinas) [AS].

MAŽOJI TOŠINUKĖ (*Iduna caligata*)

2025-05-30 vienas patinas giedojo rapsų lauke netoli Dirvoniškio, Pasvalio r. (R. Akstinas).

NENDRINIS ŽIOGELIS (*Locustella luscinioides*)

2025-04-14 vienas paukštis girdėtas Žuvinte (M. Miliauskas) [AS].

JUODAGALVĖ DEVYNBALSĖ (*Sylvia atricapilla*)

2025-04-03 vienas paukštis Fabijoniškių miškelyje, Vilniuje (M. Miliauskas) [AS].

SODINĖ DEVYNBALSĖ (*Sylvia borin*)

2025-04-29 vienas paukštis čiułbėjo prie Andrioniškio, Anykščių r. (A. Šimkus) [AS].

RUDOJI DEVYNBALSĖ (*Currucula communis*)

2025-04-19 du paukščiai giedojo prie Bebruliškės tvenk., Kazlų Rūdos sav. (L. Dvylys), 2025-04-21 čiułbantis paukštis šalia Radviliškio (A. Šimkus), 2025-04-22 sugauta Ventės rage (V. Jusys), matyta Kukarskės k., Šakių r. (O. Atkočaitis), 2025-04-23 vienas patinas gieda Antakalny-

*Vandeninis strazdas (Cinclus cinclus).
Šventosios pajūris, 2025-04-13 © Vida Laužemienė*

je, Vilniuje (R. Akstinas), 2025-04-24 vienas giedantis paukštis stebėtas Ozo parke, Vilniuje (R. Brindza) [AS].

BALTABRUVIS NYKŠTUKAS (*Regulus ignicapilla*)

2025-03-06 du giedantys patinai Gojaus miške, Kaišiadorių r. (A. Narbutas), 03-09 vienas paukštis giedojo Bataičių miške, Mažeikių r. (R. Akstinas), 03-11 Ventės rage sugauta patelė, 03-12 – patinas (V. Jusys), 03-12 stebėtas Kopgalyje (S. Karalius) [AS].

STRAZDAS GIESMININKAS (*Turdus philomelos*)

2025-03-08 vienas paukštis prie Elektrėnų marių (M. Miliauskas), 03-09 vienas paukštis netoli Palūšės, Mažeikių r. (R. Akstinas), 03-12 vienas prie Nemenčinės plento Vilniuje (R. Bakanavičius), 1 paukštis stebėtas Sapieginėje, Vilniuje, 03-13 vienas Pūckoriuose, Vilniuje, 03-15 stebėtas prie Suktiškių durpyno, Vilniaus r. (A. Šimkus) [AS].

BALTABRUVIS STRAZDAS (*Turdus iliacus*)

2025-05-18 vienas paukštis vakare aktyviai giedojo Viešinto ež. pakrantėje ties Paežeriais, Anykščių r. (A. Šimkus), 2025-05-31 giedantis patinas prie Germanto ež., Telšių r. (G. Kukta) [VS].

BALTAGURKLIS STRAZDAS (*Turdus torquatus*)

2025-03-09 vienas stebėtas pievoje ties Uostadvariu, Šilutės r. (M. Juozapaitis), 2025-04-26 du paukščiai trumpam nutūpė pušaitėje ant Parnidžio kopos, Nidoje (A. Šimkus).

MĖLYNGURKLĖ (*Luscinia svecica*)

2025-04-17 stebėta Baltriškių k., Zarasų r. (V. Stumbrys), 2025-04-19 vienas paukštis Birvėtos tvenk., Ignalinos r. (M. Miliauskas).

MARGASPARNĖ MUSINUKĖ (*Ficedula hypoleuca*)

2025-04-15 du individai stebėti prie Užutrakio dvaro parko (K. Skrabs), patinėlis stebėtas Sapieginėje, Vilniuje (A. Šimkus) [AS].

DŪMINĖ RAUDONUODEGĖ (*Phoenicurus ochruros*)

2025-03-09 vienas patinas stebėtas sodyboje Marcinkonių k., Varėnos r. (S. Glemžienė), 03-10 viena Kidulių k.,

Šakių r. (O. Atkočaitis), 03-11 patelė stebėta sodyboje tupinti ant tvoros Karkazų k., Kauno r. (R. Juškaitis), patelė stebėta Kopgalyje marių pakrantėje ant akmenų (L. Dvylys) [AS].

PAPRASTOJI RAUDONUODEGĖ (*Phoenicurus phoenicurus*)

2025-04-13 du patinai sugauti Ventės rage (V. Jusys), porelė stebėta Vorusnėje, Šilutės r. (I. Čeponienė, B. Vaičiūnas), 2025-04-14 giedantis patinėlis Sapieginėje, Vilniuje (A. Šimkus), 2025-04-15 patinas Pasvalio r., Pumpėnuose (A. Čerkauskas) [AS].

EUROPINĖ JUODAGALVĖ KIAULIUKĖ (*Saxicola rubicola*)

2025-03-09 patinas stebėtas Bambalų k., Akmenės r. (A. Narbutas), patelė stebėta pievoje Kuršių marių pakrantėje prie Parnidžio kopos (L. Dvylys), 03-10 vienas patinėlis Sausgalvių k., Šilutės r. (I. Šalaševičius, E. Šniaukšta), 2025-05-16 Šilutės m., Technikumo g., stebėtas patinas (V. Augutė), 2025-05-17 trys paukščiai stebėti apileistuose Grybailios žuv. tvenk., Varėnos r., 2025-05-25 vienas paukštis stebėtas Palangos m. sav., netoli Šventosios (R. Jusevičienė).

PAPRASTASIS KŪLTUPYS (*Oenanthe oenanthe*)

2025-03-30 vienas paukštis tarp Pagrynių ir Vileikių, Šilutės r. (A. Šimkus) [AS].

VANDENINIS STRAZDAS (*Cinclus cinclus*)

2025-03-12 vienas paukštis maitinosi Varėnės upelyje Senojoje Varėnoje, Varėnos r. (R. Akstinas), 2025-04-13 Šventojoje prie tilto liekanų stebėtas 1 paukštis (A. Aleliūnas, V. Laužemienė, V. Laužemis).

PAPRASTASIS ERŠKĖTŽVIRBLIS (*Prunella modularis*)

2025-03-11 sugautas Ventės rage (V. Jusys), 03-16 matytas sode Kidulių k., Šakių r. (O. Atkočaitis), 03-17 vienas matytas sode Sapieginėje, Vilniuje (A. Šimkus), 03-18 vienas Blūdikalnio viensėdyje, Vilniaus r. (R. Bakanavičius) [AS].

GELTONOJI KIELĖ (*Motacilla flava*)

2025-03-30 patinėlis prie Uostadvario, Šilutės r. (A. Šimkus), 2025-04-03 patinas stebėtas prie Sausgalvių, Nemuno deltoje (V. Jusys), 2025-04-14 patinas maitinosi laukuose netoli Smilgių, Pasvalio r. (R. Akstinas) [AS].

GELTONOJI KIELĖ (*Motacilla flava thunbergi*)

2025-05-02 patinėlis stebėtas laukuose tarp Viešinto ir Suosos ež., Anykščių r., 2025-05-04 matytas ten pat, 2025-05-13 į nendrynus Šventininkų karjere, Trakų r., vakare nakvoti suskrido bent 60 geltonųjų kelių, tarp kurių buvo *thunbergi* porūšio paukščių, 2025-05-16 daugiau nei 40 paukščių būrys stebėtas arime į pietvakarius nuo Radviliškio, vėliau 10 paukščių matyti prie kito lauko netoliese (galbūt dalis to paties būrio), 2025-05-18 kelios dešimtys paukščių vakare stebėti besiruošiantys nakvoti šlapynėje prie Viešinto ež., Anykščių r., 2025-05-19 bent 8 paukščių būrelis stebėtas želmenyse Migonų apylinkėse, Kupiškio r. (A. Šimkus).

GELTONGALVĖ KIELĖ (*Motacilla citreola*)

2025-04-16 galbūt tas pats paukštis dukart parskrido virš šlapynės šalia Baltosios Vokės, Šalčininkų r., 2 patinėliai stebėti šiauriniame Baltosios Vokės durpyno pakraštyje, Tra-

ku r. (A. Šimkus), 2025-04-19 vienas paukštis Birvėtos tvenk., Ignalinos r. (M. Miliauskas), 2025-05-16 dvi poros stebėtos į pietvakarius nuo Radviliškio, prie Banko kanalo (A. Šimkus), 2025-05-17 du paukščiai stebėti apleistuose Grybaulios žuv. tvenk., Varėnos r. (R. Jusevičienė), 2025-05-29 pora Kamšėlės pelkėje ir pora, maitinanti jauniklius lizde, Kalviškių pelkėje, Ignalinos r. (A. Čerkauskas).

KALNINĖ KIELĖ (*Motacilla cinerea*)

2025-03-15 patinukas Verkių regioniniame parke (G. Petkus), 03-27 ten pat stebėta pora (M. Miliauskas), 2025-04-17 – 1 individas (J. Motiejūnaitė), 2025-05-10 – bent 2 suaugę individai ir jauniklis (A. Pėstininkaitė), 2025-04-12 vienas paukštis stebėtas prie Vilnelės ties Stepono Batoro g. II tiltu, Vilniuje (A. Šimkus), 2025-04-24 vienas individas prie užtvankos Klaipėdos r. (R. Alšauskas), 2025-05-09 Vilniuje, prie Vilnelės aukščiau Belmonto užtvankos, patinėlis maitino lizdą neseniai palikusį jauniklį, o žemiau užtvankos atskirai laikėsi patelė (A. Šimkus), 2025-05-25 vienas paukštis stebėtas Kretingos r., prie Darbėnų vandens malūno užtvankos (R. Jusevičienė).

BALTOJI KIELĖ (*Motacilla alba*)

2025-03-08 vienas paukštis stebėtas Likiškėlių k., Alytaus r. (E. Bersienė), 03-11 vienas paukštis Vasaknų tvenk., Zarasų r. (A. Čerkauskas), 03-13 stebėta prie Nemeninės plento, Vilniuje (R. Bakanavičius), 03-14 stebėta Lentvario apylinkėse (K. Skrabs), 03-15 viena praskrido prie Suktiškių durpyno, Vilniaus r. (A. Šimkus), 5 individai Sausgalviuose (I. Baltrūnienė), 1 paukštis Šventininkų karjere ir 1 paukštis Paluknio pievose, Trakų r. (M. Miliauskas) [AS].

MIŠKINIS KALVIUKAS (*Anthus trivialis*)

2025-04-05 vienas paukštis trumpai giedojo Gervinų miške, Pasvalio r. (R. Akstinas) [AS].

RUDAGURKLIS KALVIUKAS (*Anthus cervinus*)

2025-05-13 du paukščiai stebėti Šventininkų karjere, Trakų r. (A. Šimkus).

UOLINIS KALVIUKAS (*Anthus petrosus*)

2025-03-20 stebėtas ant kelio tarp Stankiškių ir Mingės, Šilutės r. (V. Jusys), 03-31 vienas individas ant Koggalio molo (S. Karalius).

ŠIAURINIS KIKILIS (*Fringilla montifringilla*)

2025-05-16 patelė sugauta Ventės rage (V. Jusys) [VS].

GELTONSNAPIS ČIVYLIS (*Linaria flavirostris*)

2025-04-03 du paukščiai Nemuno lankose Kukarskės k., Šakių r. (O. Atkočaitis).

PILKOJI STARTA (*Emberiza calandra*)

2025-03-23 giedantis patinėlis ties Šilgaliais, Pagėgių sav. (B. Stukė, E. Sukackienė), 2025-03-30 trys giedantys patinėliai tarp Pagrynių ir Vileikių ir vienas prie Sausgalvių, Šilutės r., 2025-04-22 vienas paukštis atskrido maitintis į lauką šalia Mediniškių, Anykščių r. (A. Šimkus), 2025-04-25 giedojo šalia Paberžių k., Kelmės r., 04-28 prie Laugalio, Kelmės r., 2025-04-30 prie Gričių, Jurbarko r. (V. Karnauskas), 2025-

Geltonoji kielė (*Motacilla flava*).

Nemuno delta, 2025-04-03 © Vytautas Jusys

Kalninė kielė (*Motacilla cinerea*).

Darbėnai, Kretingos r., 2025-04-26 © Vaidotas Laukžemis

05-02 vienas paukštis tupėjo ant elektros laidų prie Karūnių, Anykščių r. (A. Šimkus), 2025-05-09 mažiausiai 6 giedantys paukščiai stebėti Šakių r., Gelgaudiškio apylinkėse (R. Jusevičienė), 2025-05-11 vienas patinas giedojo šalia Balninkų, Molėtų r. (R. Akstinas), 2025-05-15 giedojo šalia Baldegių, Kelmės r., 2025-05-20 šalia Kupriškių, Kelmės r. (V. Karnauskas), 1 giedantis patinas ties Baluškiais, Pasvalio r., 2025-05-22 vienas patinas giedojo laukuose šalia Gelgaudiškio, Šakių r., 1 ties Viešvile, Jurbarko r. (R. Akstinas), 2025-05-24 patinėlis giedojo ant aukštos įtampos laidų laukuose šiauriau Viešintų, Anykščių r. (A. Šimkus), 1 paukštis giedojo aukštame krūme panemunės pievoje prie Skirsnemunės, Jurbarko r. (G. Riauba), Jurbarko r., Užbalių k., ant elektros laidų tupėjo ir giedojo 1 paukštis (A. Butleris), 2025-05-25 vienas giedantis paukštis girdėtas Pagėgių sav., prie Vilkyskių apžvalgos bokšto (R. Jusevičienė).

Lietuvos ornitofaunistinės komisijos 2024 m. veiklos apžvalga

Augustas ŠIMKUS

2024 m. Lietuvos ornitofaunistinė komisija (toliau – LOFK) gavo ir išnagrinėjo 34 pateiktas anketas apie retųjų paukščių stebėjimus. Iš jų 31 stebėjimas buvo patvirtintas kaip atitinkantis kriterijus. Be to, į suvestinę kaip patikimi stebėjimai įtraukti trys papildomi atvejai, kuriems anketos nepildytos, tačiau paukščiai buvo pakankamai kokybiškai užfiksuoti fotografijose ir stebėti ne vieno stebėtojo. Viena registracija patvirtinta remiantis siųstuvo duomenimis. Taip pat gauta ir patvirtinta viena anketa apie 2022 m. stebėtą paukštį. Iš viso 2024 m. patvirtintos 36 registracijos, apimančios 30 rūšių ir vieną porūšį.

Stepinė pėmpė (*Vanellus gregarius*). Rupkalviai, Nemuno delta, 2024-04-22 © Augustas Raudonius

Įdomūs faktai

LOFK tvirtinamos rūšys 2024 m. buvo stebėtos 25-iose skirtingose vietovėse, esančiose 19-oje savivaldybių.

Daugiausia stebėjimų užfiksuota Šilutės r. – net 11 kartų, iš jų 8 stebėjimai Ventės rage.

Stebėjimų dažnumas buvo didesnis migracijų metu, ypač balandį (7 stebėjimai) ir rugsėjį (6 stebėjimai).

Po daugiau nei vieną rūšį, patvirtinamą LOFK, aptiko keturi stebėtojai. Aktyviausias iš jų – Vytautas Eigirdas, užfiksavęs net 6 skirtingas rūšis.

Patvirtinti stebėjimai

Sibirinė nuodėgulė (*Melanitta stejnegeri*) – Melnragė, Klaipėdos m. sav., 2024-05-26, L. Bučys. Nauja rūšis Lietuvoje.

Kuoduotasis dančiasnapis (*Lophodytes cucullatus*) – Pervalka, Neringos sav., 2024-07-07, S. Glemžienė. Nauja rūšis Lietuvoje, E kategorija.

Kojūkas (*Himantopus himantopus*) – Amalvo polderis, Marijampolės sav., 2024-04-30, A. Žilinskienė.

Stepinė pėmpė (*Vanellus gregarius*) – Rupkalviai, Šilutės r., 2024-04-21, V. Eigirdas. Nauja rūšis Lietuvoje.

Mornelis (*Eudromias morinellus*) – Kalnelio Gražioniai, Radviliškio r., 2024-09-01, A. Šimkus.

Raibakrūtis bėgikas (*Calidris melanotos*) – Kintų tvenkiniai, Šilutės r., 2024-09-27, P. Pynnönen ir kiti.

Terekija (*Xenus cinereus*) – Arnionių tvenkiniai, Molėtų r., 2024-09-12, A. Čerkauskas.

Plokščiasnapis plaukikas (*Phalaropus fulicarius*) – Birvėtos tvenkiniai, Ignalinos r., 2024-05-28, A. Čerkauskas.

Ploščiasnapis plaukikas (Phalaropus fulicarius).
Birvėtos žuv. tvenk., 2024-05-28 © Arūnas Cerkauskas

Raibakrūtis bėgikas (Calidris melanotos).
Kintų žuv. tvenk., 2024-09-27 © Vytautas Eigirdas

Didysis poliarinis kiras (*Larus hyperboreus*) – Vorusnė, Šilutės r., 2024-02-21, V. Eigirdas.

Geltonkojis kiras (*Larus michahellis*) – Šventoji, Palangos m. sav., 2024-10-18, V. Laukžemienė, V. Laukžemis.

Geltonkojis kiras (*Larus michahellis*) – Vasaknų tvenkiniai, Zarasų r., 2024-11-04, A. Čerkauskas.

Rudasis ibis (*Plegadis falcinellus*) – Lampėdžiai, Kauno m. sav., 2024-11-13, S. Medžionis.

Ibiškasis garnys (*Ardea ibis*) – Amalvo polderis, Marijampolės sav., 2024-04-18, S. Visockas.

Ibiškasis garnys (*Ardea ibis*) – Ventės ragas, Šilutės r. sav., 2024-05-11, V. Jusys.

Purpurinis garnys (*Ardea purpurea*) – Bebruliškės tvenkiniai, Kazlų rūdės sav., 2024-11-03, R. Jusevicienė.

Mažasis baltasis garnys (*Egretta garzetta*) – Ventės ragas, Šilutės r., 2024-06-01, V. Eigirdas.

Mažasis baltasis garnys (*Egretta garzetta*) – Alsos tvenkiniai, Raseinių r., 2024-06-14, A. Raudonius.

Mažasis baltasis garnys (*Egretta garzetta*) – Juodkrantė, Neringos sav., 2024-10-22–24, K. Kairytė.

Tamsusis grifas (*Aegypius monachus*) – Kalvarijos sav., 2024-10-30, siųstuvo duomenys. Nauja rūšis Lietuvoje.

Didysis erelis rėksnys (*Clanga clanga*) – Amalvo polderis, Marijampolės sav., 2024-05-04–08, R. Alšauskas, I. Šeškus, M. Šeškus.

Nykštukinis erelis (*Hieraaetus pennatus*) – Dainavos giria, Varėnos r., 2024 m. balandžio–rugpjūčio mėnesiai, E. Drobėlis.

Karališkasis erelis (*Aquila heliaca*) – Kuršėnai, Šiaulių r., 2024-08-24, J. Morkūnas, R. Morkūnė, V. Morkūnas.

Stepinis suopis (*Buteo rufinus*) – Zarinkiškis, Roškiškio r., 2024-08-12, K. Kadūnas.

Pelėdikė (*Athene noctua*) – Marcinkonys, Varėnos r., 2022-09-10, E. Drobėlis.

Juodakaktė medžarkė (*Lanius minor*) – Kunigiškės, Palangos m. sav., 2024-05-19, R. Padaigienė.

Juodoji varna (*Corvus corone*) – Ventės ragas, Šilutės r., 2024-09-02, V. Jusys.

Kuoduotasis vieversys (*Galerida cristata*) – Ventės ragas, Šilutės r., 2024-06-15, V. Eigirdas.

Kuoduotasis vieversys (*Galerida cristata*) – Grimzdai, Šilalės r., 2024-09-27, R. Mizeikis, D. Mizeikis, J. Rilaitė-Mizeikienė.

Nykštukinė pečialinda (*Phylloscopus proregulus*) – Ventės ragas, Šilutės r., 2024-11-18, V. Eigirdas.

Rudoji pečialinda (*Phylloscopus fuscatus*) – Ventės ragas, Šilutės r., 2024-10-28, V. Jusys.

Indinė nendrinukė (*Acrocephalus agricola*) – Ventės ragas, Šilutės r., 2024-03-31, V. Eigirdas.

Vakarinė lakštingala (*Luscinia megarhynchos*) – Šilavoto tvenkiniai, Prienų r., 2024-04-19, A. Petraška.

Baltakklė musinukė (*Ficedula albicollis*) – Pasekų miškas, Anykščių r., 2024-04-27, A. Šimkus.

Mėlynuodegė (*Tarsiger cyanurus*) – Ventės ragas, Šilutės r., 2024-09-30, V. Jusys.

Margasis kūltupys (*Oenanthe pleschanka*) – Melnragė, Klaipėdos m. sav., 2024-10-29, K. Balsytė.

Baltoji kielė (*Motacilla alba yarrellii*) – Kopgalis, Klaipėdos m. sav., 2024-04-12, S. Karalius.

Ibiškasis garnys (*Ardea ibis*). Ventės ragas, 2024-05-11 © Vytautas Jusys

Sistematinio sąrašo atnaujinimai

2025 m. pradžioje sąrašą sudaro 388 A, B ir C kategorijų rūšys bei 21 D ir E kategorijų rūšis.

2024 m. sąrašą papildė trys A kategorijos rūšys: sibirinė nuodėgulė (*Melanitta stejnegeri*), stepinė pempė (*Vanellus gregarius*) ir tamsusis grifas (*Aegypius monachus*). Taip pat registruota nauja E kategorijos rūšis – kuoduotasis dančiasnapis (*Lophodytes cucullatus*).

Tris čimčiakų rūšis keičia viena – čimčiakas (*Acanthis flammea*) su porūšiais *flammea*, *cabaret*, *rostrata*, *hornemanni* ir *exilipes*. Lietuvoje aptinkami *flammea* (atitinka paprastąjį), *cabaret* (atitinka mažąjį) ir *exilipes* (atitinka poliarinį).

Daūrinę kregždę išskaidžius į tris rūšis, Lietuvoje stebėto paukščio taksonominis statusas keičiamas iš *Cecropis daurica* į *Cecropis rufula*. Naujas lietuviškas pavadinimas – balkaninė kregždė.

Penkios rūšys perkliamos į kitas gentis: mornelis (*Eudromias morinellus*), juodakojis kirlikas (*Anarhynchus alexandrinus*), mažasis baublys (*Botaurus minutus*), ibiškasis garnys (*Ardea ibis*), vištvanagis (*Astur gentilis*).

Sketsakalio lietuviškas pavadinimas keičiamas į skėtsakalį.

Kramerio papūgai be C kategorijos papildomai priskiriama E, vertinant, kad Lietuvoje aptinkami dviejų kilmės paukščiai.

Atnaujinti ir patikslinti kai kurių rūšių statusai.

Renkamos informacijos atnaujinimai

Neberenkami pilkųjų, tundrinių, želmeninių ir baltakakčių žąsų, baltaskruosčių berniklių, paprastųjų pempių, dirvinių sėjikų stebėjimai žiemos mėnesiais. Komisijos sprendimu, šylant klimatui šių rūšių registracijos žiemą priskirtinos fenologiniams, bet ne retiems stebėjimams.

Atsisakoma LOFK anketų pelėdikei ir laplandinei pelėdai, atsižvelgiant į pastovų abiejų rūšių perėjimą Lietuvoje (tačiau ir toliau renkami visi stebėjimai).

Pradedamos rinkti LOFK anketos *graellsii* ir *heuglini* porūšių silkiniams kirams (iki šiol rinktos tik *intermedius*). Sprendimas grindžiamas sudėtinga identifikacija ir mažu stebėjimų skaičiumi. Kartu retų stebėjimų skiltyje LOD interneto svetainėje pridėta galimybė vesti tiksliai neidentifikuotus *heuglini*, *graellsii* ir *intermedius* silkinius kirus, tokiems stebėjimams anketa nereikalinga.

Ištaisius klaidą sibirinę gaga renkamos informacijos sąrašą pažymėta LOFK ženklų. Sprendimas rinkti anketas priimtas anksčiau, bet pakeitimas per klaidą nepateko į skelbiamą renkamos informacijos sąrašą.

Čimčiakus sujungus į vieną rūšį iki šiol buvę trijų rūšių renkamos informacijos laikotarpiai atitinkamai taikomi *flammea*, *cabaret* ir *exilipes* porūšiams.

PAUKŠČIŲ ŽIEDAVIMAS VENTĖS RAGE 2025 M. PAVASARĮ

Vytautas JUSYS, Vytautas EIGIRDAS

© Vytautas Jusys

2025 m. pavasarį Ventės rago ornitologinės stoties žieduotojai ir jų talkininkai sužiedavo 96 rūšių 9287 paukščius (kovo mėn. sužieduota 42 rūšių 5016 paukščių, balandžio mėn. – 56 rūšių 2713 paukščių, o gegužės mėn. – 76 rūšių 1558 paukščiai). Daugiausia per pavasarį sužieduota didžiųjų zylių (3183), liepsnelių (1184), mėlynųjų zylių (899), paprastųjų nykštukų (511), paprastųjų kikilių (334).

Ventės rage paukščiai šį pavasarį daugiausia buvo gaudomi voratinklinėmis gaudyklėmis. Kovo 28 d. iškelta didžioji gaudyklė.

Iš retesnių ar retai žieduotojams patenkančių paukščių 2025 m. pavasarį sugauta ir sužieduota 14 stulgių (*Gallinago media*) – balandžio 23–27 d., 29 gaidukai (*Calidris pugnax*) – gegužės 2–13 d., alka (*Alca torda*) – kovo 1 d. Baltijos jūroje, 8 kukučiai (*Upupa epops*) – balandžio 14 d. – gegužės 2 d., plėšrioji medšarkė (*Lanius excubitor*) – kovo 27 d., 2 sodinės nendrinukės (*Acrocephalus dumetorum*) – gegužės 18 ir 24 d., 3 mėlyngruklės (*Luscinia svecica*) – gegužės 13 d. ir gegužės 17 d. (dvi), 2 europinės juodagalvės kiauiliukės (*Saxicola rubicollis*) – kovo 31 d. ir gegužės 1 d., *thunbergii* porūšio geltonoji kielė – gegužės 12 d., 3 mažieji čimčiaiakai (*Acanthis flammea cabaret*) – kovo 12–24 d.

2025 m. pavasarį sugauta 20 paukščių, žieduotų ne Ventės rage: 7 paukščiai buvo žieduoti belgiškais BRUSSELS žiedais (5 didžiosios zylės, mėlynosios zylės ir paprastas varnėnas), 5 rusiškais MOSKVA (3 pilkosios devynbalsės ir 2 didžiosios zylės), 2 latviškais RI-

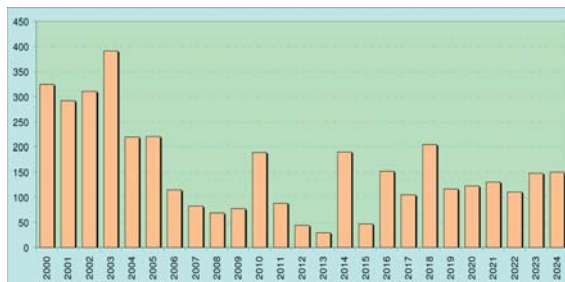
2025 m. pavasarį Ventės rago ornitologinėje stotyje sužieduoti paukščiai

Eil. Nr.	Rūšis	Sužieduota
1.	Didžioji zylė (<i>Parus major</i>)	3183
2.	Liepsnelė (<i>Erithacus rubecula</i>)	1184
3.	Mėlynosios zylės (<i>Cyanistes caeruleus</i>)	899
4.	Paprastasis nykštukas (<i>Regulus regulus</i>)	511
5.	Paprastasis kikielis (<i>Fringilla coelebs</i>)	343
6.	Juodagalvė devynbalsė (<i>Sylvia atricapilla</i>)	277
7.	Tikutis (<i>Tringa glareola</i>)	249
8.	Paprastasis varnėnas (<i>Sturnus vulgaris</i>)	208
9.	Žaliukė (<i>Chloris chloris</i>)	175
10.	Alksninukas (<i>Spinus spinus</i>)	169
11.	Didysis kormoranas (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	152
12.	Pilkoji pečialinda (<i>Phylloscopus collybita</i>)	148
13.	Pilkoji devynbalsė (<i>Currucula curruca</i>)	111
14.	Karietaitė (<i>Troglodytes troglodytes</i>)	108
15.	Juodasis strazdas (<i>Turdus merula</i>)	89
16.	Ežerinė nendrinukė (<i>Acr. schoenobaenus</i>)	80
17.	Šelmeninė kregždė (<i>Hirundo rustica</i>)	78
18.	Svilikas (<i>Coccothraustes coccothraustes</i>)	76
19.	Ankstyvoji pečialinda (<i>Phyll. trochilus</i>)	66
20.	Svilikėlis (<i>Serinus serinus</i>)	65
21–96.	Kitos rūšys	45
Iš viso: 96 rūšys		9287

Pirmoji 2025 m. nendrinė starta (*Emberiza schoeniclus*) Ventės rage sužieduota kovo 7 d.

© Vytautas Jusys

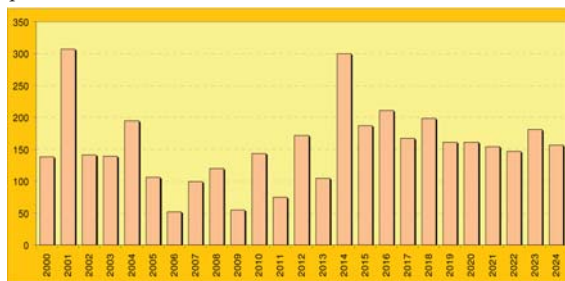

2000–2024 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 3931 nendrinę startą. Vidutiniškai per metus – 157 šios rūšies paukščiai

Pirmoji 2025 m. paprastoji raudonuodegė (*Phoenicurus phoenicurus*) Ventės rage sužieduota balandžio 13 d.

© Vytautas Jusys

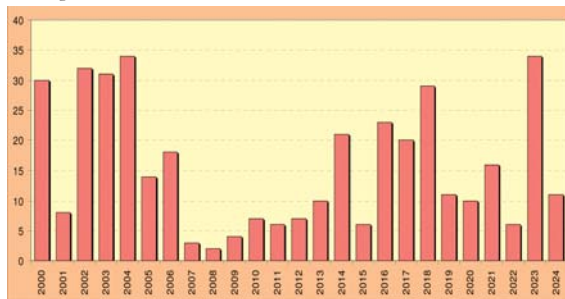

2000–2024 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 3873 paprastąsias raudonuodeges. Vidutiniškai per metus – 155 šios rūšies paukščiai

Pirmoji 2025 m. mažoji musinukė (*Ficedula parva*) Ventės rage sužieduota gegužės 11 d.

© Vytautas Eigirdas

2000–2024 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 393 mažąsias musinukes. Vidutiniškai per metus – 16 šios rūšies paukščių

2000–2024 m. pavasariais VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 144 500 paukščių

Keršulis (*Columba palumbus*).
Ventės ragas, 2025-04-10 © Vytautas Jusys

Geltonoji kielė (*Motacilla flava thunbergii*).
Ventės ragas, 2025-05-12 © Vytautas Jusys

Stulgis (*Gallinago media*).
Šilutės r., 2025-04-27 © Vytautas Eigirdas

Gaidukas (*Calidris pugnax*).
Ventės ragas, 2025-05-13 © Vytautas Eigirdas

GA (juodasis strazdas ir didžioji zylė), 2 lenkiškais GDANSK (didžiosios zylės), 1 vokišku HELGOLAND (didžioji zylė), 1 vokišku HIDDENSE (didžioji zylė) ir 1 šveicarišku SEMPACH (liepsnelė).

Daugiausia per vieną dieną 2025 m. pavasarį sugauti 957 paukščiai (kovo 8 d.), 617 (kovo 21 d.), 536 (kovo 9 d.), 361 (kovo 15 d.), 349 (balandžio 17 d.).

2000–2025 m. pavasariais Ventės rago paukščių žieduotojai sužiedavo 144 500 paukščių. Daugiausia pavasarį sužieduota 2020 m. (15 004 paukščiai), 2017 m. (12 004) ir 2024 m. (11 618). Mažiausiai 2006 m. (1295), 2008 m. (1741) ir 2002 m. (2204 paukščiai). Vidutiniškai 2000–2025 m. laikotarpiu kiekvieną pavasarį sužiedavome po 5558 paukščius.

2025 m. pavasarį paukščius žiedavo Ventės rago ornitologinės stoties darbuotojai bei žieduotojai talkininkai – Vytautas Jusys, Kristina Jusienė, Vytautas Eigirdas ir Miglė Jusytė.

Informaciją apie kiekvieną dieną Ventės rago ornitologinėje stotyje sužieduotus paukščius galite rasti interneto svetainėje www.trektellen.org/site/totals/1581/2022. Dabar čia paukščių pavadinimai rašomi ir lietuvių kalba.

BIRD RINGING AT VENTĖS RAGAS ORNITHOLOGICAL STATION, SPRING 2025

Vytautas JUSYS, Vytautas EIGIRDAS

Summary. 9287 birds of 96 species were ringed at Ventės Ragas Ornithological Station in spring 2025. The most numerous were Great Tit (3,183), European Robin (1,184), Blue Tit (899), Goldcrest (511), Common Chaffinch (334) (table 1). To put this into context, a total of 144,500 birds were ringed at Ventės Ragas Ornithological Station during the spring months in the period 2000–2025, on average 5,558 birds per spring. The highest day totals of ringed birds this spring were 957 birds on March 8, 617 birds on March 21, 536 birds on March 9, 361 birds on March 15 and 349 birds on April 17.

20 birds were caught at Ventės Ragas the spring that had been ringed elsewhere: seven in Belgium, five in Russia, three in Germany, two in Latvia, two in Poland and one in Switzerland.

KETURIOS PAROS DAINAVOS KRAŠTE

Gediminas KUKTA

Kai išgirstame žodį „ekspedicija“, dažniausiai įsivaizduojame neįžengiamas atogrąžų džungles, aukštus snieguotus kalnus, bekraštes savanas ar stepių platybes. Tačiau ekspedicija įmanoma ne tik tolimuose kraštuose – tyrinėti gamtą įdomu bei verta ir Lietuvoje.

Būtent į tokią kelionę balandžio pradžioje leidomės mes, du „Ornitostogų“ komandos nariai – Gediminas Kukta ir Audrius Antanavičius. Keturias paras praleidome Dainavos krašto miškuose ir pelkėse netoli Čepelių raisto, vadinamojoje Paramėlio „saloje“, kurios gamtos turtus dar savo laiku aprašė legendinis gamtininkas profesorius Tadas Ivanauskas, o dabar stengiasi išsaugoti 2022 m. mūsų – „Ornitostogų“ – su partneriais įkurtas Paramėlio gamtos atkūrimo fondas.

Kiekviena ekspedicija privalo turėti savo tikslą. Jį užsibrėžę buvome ir mes – atidžiau patyrinėti Paramėlio „saloje“ ir jos apylinkėse gyvenančius paukščius ir kitus gyvūnus. Balandžio mėnuo, kai dalis sparnuočių jau būna sugrįžę, o kiti skuba iš šiltųjų kraštų į savo perėjimo vietas, buvo idealiausias laikas. Ką patyko pamatyti ir nuveikti?

Inkilai pelėdoms

Į tikslinę vietą atvykstame popiet ir iškart skubame vykdyti pirmą suplanuotą užduotį – iškelti pen-

kis inkilus pelėdoms. Vieną lututėms, kurios, žinojome, aplinkiniuose miškuose gyvena jau daug metų, o kitus naminėms pelėdoms. Atrodo, darbas paprastas, lututė juk maža pelėda, todėl ir inkilas neturėtų daug sverti. Bet vos tik iš autobusiuko iškeliame dovanų gautą uoksinį inkilą, suprantame – lengva nebus.

Susirandame brandų pušyną, išsirenkame tinkamą seną pušį ir šiaip ne taip prikabiname. Šiemet lututė inkile tikrai nebeapsigyvens, tuoktuvių sezonas įpusėjęs, bet kitąmet, tikimės, įvertins inkilo puikumą ir mūsų pastangas.

O štai su inkilais dažniausiomis Lietuvoje naminėms pelėdoms – kitas reikalas. Kopėčios, kelios vinutės ir po kelių minučių ūbautojos jau turi keturis potencialius naujus namus. Naminės pelėdos perėti pradeda anksti. Daugelis dar kovo pradžioje ar viduryje sudea pirmuosius kiaušinius, todėl šiemet mūsų iškeltų naujųjų inkilų nepasirinks. Bet, kaip sakoma, nėra blogo laiko kelti inkilus. Dalis jau šiais metais pasitarnaus pelėdų poilsui, kiti – maisto atsargoms sandėliuoti.

Vakaras Pakatrės pievose

Saulėi kryptant vakarop, pajudame į Katros upės slėnyje plytinčias Pakatrės pievas. Jas ypač mėgsta vandens vištelės ir kai kurie tilvikai, tačiau šiemet jos neįprastai sausos. Kur turėtų būti šlapia pelkė, čėža sausa žolė, todėl paukščiams sąlygos nebus tinkamos.

Įsitaisme čia įrengtame naujame stebėjimo bokštelyje, susikalibruojame žiūronus, išsijungiamo balsų įrašymo įrangą ir pradame laukti. Pirmasis prabyla perkūno oželis. Tupi vidury pievos ir tiksi – tiku tiku tiku. Taip jis ne tik kviečia patelę, bet ir išpėja konkurentus patinėlius: *čia mano teritorija, geriau nelįskite*. Bet kur tau – virš pievos pasirodo kitas oželis, staigiai piknuoja ore ir ima uodegos plunksnomis virpinti orą. Pakyla aukštyn, staiga krinta žemyn ir garsiai „mekena“. Užtrunka kelias sekundes, kol abu išsiaiškina valdų ribas, o tada vėl girdisi tik solo partija – tiku tiku tiku. Netrukus prie perkūno oželio prisijungia slankos. Pasirodo tai vienas, tai kitas patinėlis ir maršiuoja virš pievų garsiai kriuksėdami – kvorrr kvorrr. Kai susikerta abiejų naktiniai keliai danguje, trumpam pasipeša, pasidalina eismo juostas ir vėl juda kas sau – pirmyn ir atgal. Ta pačia trajektorija.

Kai sutemos ima tirštėti ir vakaruose bešviečia tik mažas dangaus ruoželis, iš tolybių pasigirsta žąsys. Nepraeina nė minutė, ir Katros slėnis prisipildo skardžių gagenimų. Danguje pasirodo viena virtinė, tada antra, trečia, ketvirta. Skrenda, atrodytų, iš visų pusių ir galo nėra. Apie oželius, slankas ir strazdus galime pamiršti. Aplink tik žąsų balsai. Jos skrenda į Čepkelių raisto šlapynės praleisti nakties. Ten joms saugu.

Lūšies valanda

Kadangi tyrimų tikslais norime patikrinti, ar lututės jau aktyvios, paliekam triukšmingą slėnį ir leidžiamės į tolėliau plytintį seną pušyną. Jau visai tamsu, nutilo strazdai, ugningas gerkles užgesino liepsnelės, tik karietaitė čirkšteli pakrūmėje, nusiridenusi į kemsyną nutyla.

Virš galvų sužimba žvaigždės, pasirodo jaunaties pjautuvas, bet lutučių – nė garso. Aplankome kelis taškus, klausomės, bet ausis pasiekia tik medžiuose šiurenantis lengvas šiaurės vėjas. Tiek užtenka, kad pelėdos nekištų snapų iš drevės. Jos mėgsta ramias naktis be vėjo.

Kai nieko nepešę patraukiame atgal į sodybą, tiesiai priešais automobilį iš krūmų išlenda lūšis. Trumpam stabteli ant kelio, apsidairo, akimirką žvilgteli mū-

Vakaras Pakatrės pievose © Audrius Antanavičius

Keliame inkilą lututei © Gediminas Kukta

Kurtinė © Gediminas Kukta

sų pusėn ir neria atgal. Susižvalgome ir sėdime be žado. Fotoaparatas, kaip visada tokiais atvejais, ir toliau ilsisi ant galinės sėdynės.

Adrenalinui nusiūgus užvedame variklį ir lėtai rieddami smėlingais Dzūkijos keliukais grįžtame į naktynės vietą. Kai naktis dovanoja susitikimą su tokia gražuole, tai ir lutučių nebereikia. Iki kitos nakties...

Pelėdų naktis

Kitą naktį spengiančioje tyloje stovime jau gerą pusvalandį. Viltis išgirsti pelėdas vos berusena. Ar čia fotoaparato trikojis šitą garsą išleido, staiga klausia Audrius vidury pušyno. Ne, sakau suklusęs, čia lututė! Ir tikrai – toli pušyne už Ūlos ima ūpauti vienas patinėlis. Lyg užsivedęs kartoja – pu pu pu, panašu, nesi-ruošia greitai nutilti.

Reaguojame greitai. Leidžiamės per biržę pirmyn. Prieš akis tamsa, aplink kojas veliasi aviečių krūmai, batai sminga į smėlį, bet nepasiduodame. Norime prieiti arčiau ir geriau įsiklausyti, nes įtariame, kad lutuoja ne vienas. Iš kažkur, regis, atsklinda kito patinėlio balsas.

Neapsirinkame. Tikrai dvi lututės. Tik kitos balsas girdėti dar toliau nei pirmosios. Nieko nebus, galvojame, reikia keltis į kitą Ūlos krantą ir įsitikinti, kurioje tiksliai vietoje jos naktinėja. Lipam į automobilį ir siaurais keliukais riedame į tikslą. Visos mintys tik apie lututes, todėl galite įsivaizduoti, kaip nustembame, kai virš kelio lėtais, dideliais mostais prasklendžia didelė pelėda ir dingsta tamsoje. Naminė? Ne, nepanašu. Sustojame, iššokame į aklinę tamsą ir, nepraėjus nė minutei, sutemose išgirstame mažąjį apuoką. Iš pradžių vieną, tada antrą, trečią! Suprantame patekę į tikrą mažųjų apuokų sueigą. Stovime ir klausomės, kaip šie dusliai ūbauja, o jiems iš tolybių pritaria lututė. Tokio koncerto tikrai nesitikėjome!

Kitame Ūlos krante kelias minutes dar pasiklausome lutučių lutavimo, tačiau panašu, kad kol žavėjomės apuokais, jos spėjo pakeisti lokaciją. Balsai klaidžioja pušynais, juos dar labiau po erdvę išblaško pakilęs lengvas vėjelis, todėl tiksliai pasakyti, kurioje miško vietoje tupi, darosi sunku.

Tačiau kai grįžę į sodybą įkuriame laužą ir imame dalintis nakties įspūdžiais, staiga netoliese išgirstame net dvi lututes, o dar arčiau mūsų pradeda ūbauti naminės pelėdos patinas ir kvykauti patelė. Dar kartą pasitvirtino paprasta taisyklė: kartais patys geriausi dalykai visą laiką būna po nosimi.

Susitikimai su miško vištomis

Ekspedicijoje ne tik pelėdų ieškojome. Du rytus skyrėme miško vištų ir genių paieškai. Pastarųjų leidžiamės ieškoti ankstyvą rytą, dar saulei nepatekėjus.

Žygį pradedame nuo Katros slėnio. Čia jau čirena dirviniai vieversiai, skambius lazerius laido miškiniai kalviukai, mekena perkūno oželiai ir trimituoja gervės. Netrukus išgirstame ir genus. Iš miško atsklinda trumpa ir skambi trelė – didysis margasis genys. Jam akompanuoja baltnugaris genys, tik šio trelė kur kas ilgesnė. O ilgėliau pasiklausę išgirstame tylesnę ir retesnę trelę. Ši priklauso tripirščiam geniui, rečiausiam Lietuvoje.

Traukiame į miško gilumą. Krūmynuose tarška karietaitės, nedrąsiai gieda ką tik grįžusios pilkosios pečialindos, čiulba liepsnelės, pamokslauja strazdai giesmininkai.

Prieiname šlapynę ar, tiksliau sakant, tai, kas iš jos liko. Dar pernai čia buvo vandens, perėjo gulbės giesmininkės, o šiemet sausa kaip dykumoje. Prisėdame ant kupstų, sukertame pusryčius ir žygiuojame toliau. Pirmąją vištelę išvystame viržiais apžėlusioje kirtavietėje – į tankmę nusirita didelis juodas paukštis. Tetervino patinas. Kita vištelė kelių pastoja mums grįžtant į sodybą – ant keliuko trumpam pasirodo jerubė ir pradingsta eglyne.

Na, o susitikimo su trečiąja teko palaukti dar vieną dieną. Kurtinę sutikome riedėdami žvyrkeliu. Anksčiau kurtinių tuoktuvės, kai dar prieš saulės patekėjimą keli patinai susirenka į vieną miško aikštelę ir kovoja dėl patelių dėmesio, panašu, jau buvo pasibaigusios. Visi išsiskirstę kas sau, todėl ir kurtinę pamatome tiesiog kelio pakraštyje. Ji lesinėjo gastrolitus, kurie būtini kurtinių mitybos racione dėl geresnio virškinimo ir kiaušinio lukštui sulipdyti.

Iš toli pastebėję kurtinę sustabdome automobilį ir patyliukais bandomė išsikeberioti iš salono. Būtų gerai tapti nematomais ir neišleisti nė garso, nes trinktelis durėlėmis – nuskris, brūkštelsi monoklio kojomis per žvyrą – nuskris, atliksi staigesnį judesį – nuskris. Šiaip ne taip išvinguriuojame pro dureles, pasistatome kelio pakraštyje monoklį, sureguliuojame objektyvą ir grožimės raibąja vištele. Pasimatymas trunka geras dvidešimt minučių. Retai pasitaiko proga taip ilgai stebėti šį retą paukštį. Nebent, žinoma, tūnai slėptuvėje nuo vidurnakčio iki paryčių.

Atsisveikinę su kurtine patraukiame į seną pušyną, kuriame įgyvendiname paskutinį ekspedicijos tiks-

*Ekspedicijos pabaiga. Gediminas ir Audrius
© Gediminas Kukta*

lą – pritvirtiname gamtos kameras tolesniems šios teritorijos gyvūnų stebėjimams ir lankytojų prevencijai jautriose vietose.

Sunku žodžiais aprašyti visus ekspedicijoje patirtus susitikimus, perteikti bundančios gamtos grožį, pavasarinį giesmininkų koncertą, vakaro tyloje ant pievų besileidžiančias sutemas ar rytė nuo tų pačių pievų kylančias rūko paklodes. Kai nepadeda žodžiai, pasitarnauja skaičiai: iš viso ekspedicijos metu Paramėlio „saloje“ ir apylinkėse užfiksavome 64 paukščių rūšis. Šie ir kiti surinkti duomenys Paramėlio gamtos atkūrimo fondui leis dar tiksliau planuoti retų rūšių buveinių išsaugojimo ir atkūrimo iniciatyvas.

Daugiau apie Paramėlio gamtos atkūrimo fondą www.paramelis.org/lt

Europos Komisija uždegė žalią šviesą atnaujinant paprastųjų purplelių medžioklės sezoną

Saulius KARALIUS

Europos Komisija paskelbė atnaujinanti paprastųjų purplelių (*Streptopelia turtur*) medžioklės sezoną Vakarų Europos šalims, jei jos pasirinks tai padaryti. Šis atnaujinimas paskelbtas po trejų metų medžioklės moratoriumo, nepaisant to, kad rūšis toliau nyksta ir buvo silpnai vykdomi rūšies apsaugos nutarimai.

Ikoninių paukščių medžioklė, sustabdyta 2021 m., veda prie rūšies išnykimo slenksčio. 2021 m. paskelbtu moratoriumu buvo nutraukta purplelių medžioklė Ispanijoje, Prancūzijoje, Portugalijoje ir šiaurės vakarų Italijoje (vakarinis migracinis kelias). 2022 m. medžioklė sustabdyta Austrijoje, Bulgarijoje, Graikijoje, Italijoje, Maltoje, Rumunijoje ir Kipre (centro ir rytinis migracinis kelias). Nepaisant to, kad medžioklė yra svarbiausia rūšies nykimo priežastis, užuot sustiprinusi apsaugą, Komisija atveria duris tolesniam nykstančių paukščių žudymui. Pertrauka purplelių medžioklėje iš tikrųjų veikė. Duomenys atskleidžia, kad rūšies populiacija po daugelio nykimo metų pradėjo atsigauti vakariniame migracijų kelyje, tačiau centro ir rytiniame migracijų kelyje atsigavimo požymių nepastebėta, nes čia nebuvo tinkamai laikomasi medžioklės draudimų. Rūšis IUCN Raudonuosiuose puslapiuose kvalifikuojama kaip pažeidžiama, nes dėl intensyvaus ūkininkavimo nyksta buveinės ir maisto šaltiniai, naudojami pesticidai ir vykdoma netvari medžioklė. Nepaisydama tikrai trapių laimėjimų Euro-

pos Komisija rekomendavo atnaujinti 2025–2026 m. sezoną vakariniame migraciniame kelyje, leisdama iššaudyti 1,5 % paprastųjų purplelių populiacijos. Komisijos rekomendacijos užbaigti moratoriumą remiasi trimis sąlygomis:

1. Populiacijos augimas per pastaruosius dvejus metus.
2. Išgyvenimo rodiklių augimas.
3. Efektyvi vykdymo užtikrinimo sistema, monitoringas ir kontrolė

Akivaizdu, kad trečia sąlyga yra neįvykdyta, nes įstatymas vykdomas silpnai ir neužtikrintai. Tikėtasi, kad Komisijos nustatyta 1,5 % kvota bus tvari, tačiau nėra jokios garantijos, kad medžiotojai šių apribojimų laikysis. Rizika per daug akivaizdi. Be tinkamos kontrolės nebus laikomasi nustatytų medžioklės limitų ir rūšies populiacija vėl trauksis, o tai veda prie paprastųjų purplelių išnykimo ribos. Tuo tarpu centro ir rytinio migracinio kelio šalyse toliau vyksta netvari ir nekontroliuojama medžioklė. Nelegalios medžioklės karštas taškas migracijų metu yra Graikijos Jonijos salos. Šią nešvarią tradiciją pavasarį tęsia ir Malta. Europos *Birdlife* organizacija reikalauja nedelsiant atnaujinti medžioklės draudimą kol dar nevēlu. Paprastieji purpleliai nėra saugūs. Neturėdami efektyvių apsaugos priemonių rizikuojame, kad purplelių populiacija vėl gali pradėti staigiai nykti.

Paprastieji purpleliai (*Streptopelia turtur*). Šilutės r., 2022-05-20 © Vida Laukžemienė

© Vilma Žemaitienė

Pilkoji varna baltomis kojomis

Vilma ŽEMAITIENĖ

Pilkąją varną (*Corvus cornix*) baltomis kojomis Trakuose pirmą kartą pastebėjau 2025 m. vasario 2 d., kai ji atskrido į lesyklą. Vėliau ją nuolat matydavau

© Vilma Žemaitienė

prie ežero arba savo kieme. Kovo 30 d. ji rinko šakeles lizdui, kurį krovė eglėje prie Bernardinų ežero. Kodėl jos kojos tokios baltos, sunku pasakyti – gal kokia liga.

2025-04-20 Nemuno deltos Rusnės saloje pastebėta neįprasta geltongalvė kielė (*Motocilla citreola*). Jos galva buvo juoda su plačiu geltonu antakiu. Gal tai geltongalvės kielės ir kurios nors geltonosios kielės porūšio hibridas? © Daiva Ivanauskė

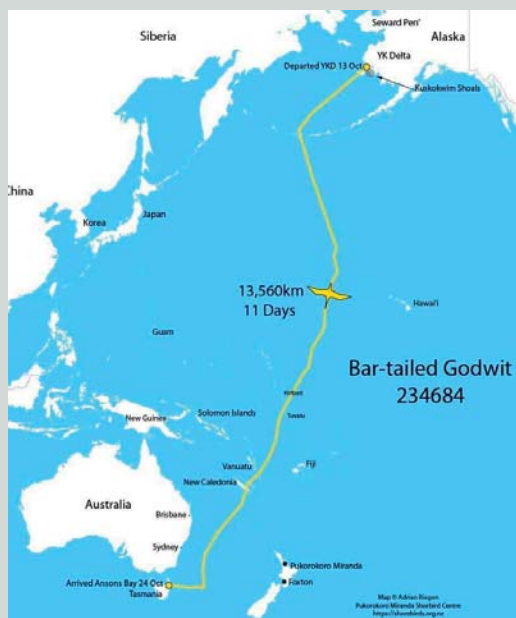

Laplandinio gričiuo skrydžio pasaulio rekordas

Saulius KARALIUS, parengta pagal DataZone by Birdlife

Tik penkių mėnesių amžiaus Aliaskoje siųstuvu pažymėtas laplandinis gričiuo (*Limosa lapponica*) nusileido Ansonso įlankoje šiaurės rytų Tasmanijoje, tačiau paukščių stebėtojų pastangas pasiekti nusileidimo vietą gerokai apsunkino intensyvios liūtys. Šis 234684 numeriu pažymėtas gričiuo iš Aliaskos išskrido spalio 13 d. ir įveikė neįtikėtiną *non stop* kelionę į tolimąją žiemavietę Tasmanijos saloje. Gričiuo Tasmanijoje yra nuolatiniai vasaros lankytojai, bet pirmą kartą tokį didžiulį atstumą – 13 560 km – per 11 parų ir 1 valandą įveikė siųstuvu pažymėtas paukštis. Paskutinį kartą panašų, tačiau trumpesnę atstumą – 13 050 km – 2021 m. nuskrido suaugęs laplandinio gričiuo patinas 4BBRW. Reikia pažymėti, kad tilviniai paukščiai neturi gebėjimo sklandyti, todėl skridami visada turi tankiai mojuoti siaurais sparnais.

Birdlife vadovas Tasmanijoje Ericas Woehleris teigia, kad paukštis kelionės dieną ir naktį metu greičiausiai prarado pusę savo kūno svorio. Jeigu gričiuo nusileistų ant vandens, jis, be abejo, žūtų, nes ant kojų pirštų neturi plėvių, leidžiančių pakilti iš vandens. Taigi, jeigu išsekęs paukštis nukristų į vandenį – jis žuvis. Apskritai gričiuo paprastai žiemoti skrenda į Naująją Zelandiją, tačiau šis pasuko 90° kampu ir nusileido idiliškoje Ansonso įlankos pakrantėje šiaurės rytų Tasmanijoje. Palydovinis siųstuvėlis, sveriantis tik 5 g, paukščiui buvo pritvirtintas ant nugaros prieš pat kelionę. Viena yra

Laplandinio gričiuo skrydžio maršrutas – Aliaska – Tasmanija © Adrian Riegen

uždėti palydovinį siųstuvą albatrosui, sveriančiam keletą kilogramų, ant nugaros ir visai kas kita tą patį veiksmą etiškai ir technologškai atlikti paukščiui, sveriančiam ne daugiau kaip 400 g. Taigi, toks prietaisas neturi trukdyti paukščiui nuskristi tokį įspūdingą atstumą.

2025-03-16 Ventės rage sugauta blyškių spalvų (paukštis kairėje) didžioji zylė (*Parus major*), patinas
© Vytautas Jusys

2025-03-28 Ventės rage sugauta mėlynoji zylė (*Cyanistes caeruleus*), patinas, kurio kakta ir skruostai buvo geltonos spalvos © Vytautas Jusys

2025-03-29 Nemuno deltos Rupkalvių pievose pastebėta neįprastai atrodanti baltakaktė žąsis (*Anser albifrons*) – didelė balta dėmė galvoje ir geltonos kojos
© Dalia Stalauškienė

2025-04-11 Patašinės k., Marijampolės r., tarp kitų pievoje besimaitinančių paprastųjų varnėnų (*Sturnus vulgaris*) pastebėtas šviesiai rusvos spalvos paukštis
© Rima Brazytė Spūdienė

2025-04-12 Kuršių nerijoje ties Juodkrante voratinklinėmis gaudyklėmis sugauta neįprastos spalvos liepsnelė (*Erethacus rubecula*). Ji krūtinėje neturėjo oranžinės spalvos
© Ligita Pareigienė

2025-05-20 Žemaitkiemyje, Ukmergės r. stebėtas besimaitinantis smilginis strazdas (*Turdus pilaris*), kurio apdare buvo neįprastai daug baltos spalvos
© Robertas Akstinas

2025-04-14 Amalvo polderyje, Alytaus r., stebėti keli pilkieji garniai (*Ardea cinerea*), tarp kurių vienas išsiskyrė melanistine plunksnų spalva – buvo tamsus
© Aušra Žilinskienė

2025 m. gegužės pradžioje Kuršių marių saloje prie Ventės rago pastebėtas baltas balnuotasis kiras (*Larus marinus*). Jis saloje arba ant molo ilsėdavosi kiekvieną dieną. Ko gero, tai tas pats individas, kuris čia buvo stebimas 2023 ir 2024 metais
© Vytautas Jusys

Padėkime sparnuočiams

- Jūsų parama keičia viską

5 €

20 €

Kita norima suma

Gamta klesti, kai mes ją saugome kartu.
Kiekvienas Jūsų euras prisideda prie realių darbų, padedančių paukščiams gyventi saugioje aplinkoje. Tam reikalingi buveinių priežiūros darbai, bei atkurtos ir naujos lizdavietės retiems ir nykstantiems paukščiams.

Prisidėkite prie Lietuvos ornitologų draugijos veiklos – Jūsų parama tikrai daro skirtumą!

Kaip paremti?

Lietuvos ornitologų draugija

Bankas: AB Swedbank
Sąskaita: LT74 7300 0100 0245 1175
Įmonės kodas: 191692933
PVM kodas: LT100007641219
Paskirtis: parama

© Robertas Akstinas

Įdomūs faktai apie ausuotąjį kragą

Šiek tiek įdomių faktų, kurių galbūt nežinote.

Kūno ilgis 46–61 cm.

Išskleistų sparnų ilgis 85–90 cm.

Kūno svoris 700–1500 g (patinai truputį sunkesni nei patelės).

Lizdinė teritorija siekia iki keleto šimtų metrų aplink lizdą.

Paprastai suformuoja keletą platformų, bet tik vieną iš jų pabaigia ir naudoja kaip lizdą, ant kitų ilsisi ar poruojasi.

Lizdas dažniausiai būna plaukiojantis, kartais remiasi į vandenvietės dugną.

Kiaušinių lizde paprastai būna nuo 3 iki 6, bet kartais pasitaiko ir didelių dėčių – iki 8–9 kiaušinių.

Peri 25–28 dienas, abu poros nariai pakaitomis.

Iškilus pavojui, kiaušinius uždengia lizdo medžiu ir neria, iškyla į paviršių tik toli nuo lizdo.

Išsirite jaunikliai parą apdžiūsta lizde, o tada ropščiasi tėvams ant nugaros ir taip keliauja po vandens telkinį.

Tėvai juos iš pradžių maitina vabzdžiais, o paaugusius žuvimi.

Įprastai tėvai pasiskirsto jauniklius, kiekvienas prižiūri savo grupelę.

Jaunikliai ilgai laikosi su tėvais, net kai suaugę augina kitą jauniklių vadą.

Visiškai savarankiški tampa 71–79 dienų amžiaus. Migruoja nakties metu.

Pakilti skrydžiui gali tik nuo vandens paviršiaus, nes jiems reikia ilgo įsibėgėjimo kelio.

Sausuma juda prastai dėl kūno gale esančių kojų.

Dažniausiai maitinasi žuvimi, įprastai 3–8 cm ilgio.

Maksimalus užregistruotas paukščio amžius siekia 19 m. ir 3 mėn.

Siekdami sumažinti vidinių traumų riziką žuvų kaulais, paukščiai nuolat praryja savo plunksnų.

Paprastai nardo 1–4 m gylyje. Bet yra užfiksuota atvejų, kai paneria iki 30 metrų.

Po vandeniui gali išbūti iki 3 minučių.

Remiantis Chantų mitu, senų senovėje žemėje buvo tik jūra, gyvūnai ir paukščiai gyveno vandenyje ir svajojo bent apie nedidelį žemės lopinėlį, bet niekas iš jų negalėjo panerti taip giliai, kad pasiektų žemę jūros dugne. Tik kragas sugebėjo taip giliai panerti ir pasiekti žemę, iš kurios buvo sukurta sausuma. Kol kragas ilsėjosi po žygdarbio, žvėrys ir paukščiai visą sausumą pasidalino, o jam vietos ir neliko. Taip jis vandenyje ir gyvena iki šiol.

Parengė Robertas AKSTINAS

Mėlyngurklė (*Luscinia svecica*). Birvėtos žuv. tvenk., Ignalinos r., 2025-04-20 © Dalia Stalauskienė

Rytinė lakštingala (*Luscinia luscinia*). Velykūnų k., Anykščių r., 2025-05-10 © Kristina Rudokaite

Parengta įgyvendinant projektą „Kartu stebime ir saugome paukščius“.
Projektą finansuoja VšĮ Medijų rėmimo fondas,
skyres 4200 Eur metinę paramą.

Žurnalo kaina – 5,00 Eur